

- **Lideri Kosova sastaju se sa pregovaračima iz nekoliko zemalja**
- **Izgradnja boljih zdravstvenih usluga**
- **"Koalicija Povratak" na raskršću**

Editorial

Izgradnja strategija za pregovore

Grupa je bila jedinstvena. Glavni politički lideri Kosova sastali su se sa ključnim pregovaračima i odlučiocima iz raznih zemalja širom sveta kako bi raspravljali o rukovođenju i pregovorima u periodu tranzicije u sličnim okolnostima. Kao mesto sastanka određen je živopisni zamak Burg Schlaining u Austriji. Od 15. do 19. decembra 2003. godine, održavala se intenzivna razmena iskustava sa istaknutima službenicima i pregovaračima iz Severne Irske, Republike Irske, Israela, Palestine, Južne Afrike i Čilea. Konferencija "Izrada strategije za pregovore" su sponzorisali Projekat za pravdu u vremenima tranzicije sa Harvardskog Univerziteta i misije OEBS-a na Kosovu, a podržan je i od Kosovskog instituta za politička istraživanja i razvoj (KIPRED) i Olof Palme međunarodnog centra u Švedskoj. Inicijativu je odobrila nekolicina međunarodnih lidera, uključujući i bivšeg Predsednika SAD Bila Klintonu.

Od izuzetne važnosti ovog istorijskog sastanka bilo je učešće pet viših kosovskih lidera: Predsednik Ibrahim Rugova; Premijer Bajram Rexhepi; Predsedavajući u Skupštini Prof. Nexhat Daci; Predsednik demokratske partije Kosova g-din. Hashim Thaçi; i Predsednik Alijanse za budućnost Kosova, g-din. Ramush Haradinaj. Dok su predstavnici kosovskih zajednica Turaka, Bošnjaka i Aškalija učestvovali na ovoj konferenciji, predstavnici kosovskih Srba odbili su poziv i nisu učestvovali. Sastanak je predvodio Ambasador Wolfgang Petritsch, stalni predstavnik Austrije u UN u Ženevi, i Thomas Hammarberg, Generalni sekretar međunarodnog centra Olof Palme.

Tokom sastanka, međunarodni govornici su dali kratke uvode u njihova prethodna pregovaračka iskustva, posebno pridajući značaj pitanjima koja su od velike važnosti za Kosovo. Posebne teme bavile su se tokom pregovora i pripremama za pregovore, izgradnjom poverenja sa pregovaračima u svom timu kao i u timu druge strane, efektivnim upravljanjem višestranačkim pregovorima, stvaranjem poverenja u široj javnosti i međunarodnoj zajednici i priključenjem aktera civilnog društva i manjina u stvaranju održive budućnosti. Sastanak je dao vođama PIS šansu da raspravljaju o situaciji na Kosovu između sebe i sa istaknutim međunarodnim govornicima.

Govornici su bili g-din. John Biehl, savetnik u vladi Kostarike tokom mirovnog sporazuma Centralne Amerike 1987. godine i bivši Generalni sekretar predsedništva Čilea g-din. Ebrahim Ismail Ebrahim, Politički savetnik zamenika predsednika Južne Afrike i viši učesnik u Afričkom nacionalnom Kongresu učesnik u višestranačkim pregovorima u Južnoj Africi g-din. David Ervine, viši pregovarač u pregovorima koji su 1998. godine doveli do sporazuma blagog petka i šef portparol u Progresivnoj sindikatskoj partiji u Severnoj Irskoj; g-din. Pini Meidan, bivši Savetnik za inostranu politiku i viši pregovarač Izraelskog Premijera Ehud

Barak 2002. godine u pregovorima u Kamp Dejvidu; g-din. Roelf Meyer, bivši glavni pregovarač za vladu De Klerk-a i bivši Ministar za ustavna pitanja u Južnoj Africi; i g-din. Albert Reynolds, bivši Premijer Republike Irske i ključni učesnik u procesu Severne Irske.

U završnom zasedanju, Predsednik Ibrahim Rugova je izjavio da su diskusije bile osvežavajuće i korisne i da on smatra da je sastanak bio jako uspešan. Gospodin Hashim Thaçi je dodao da Kosovo treba da pridobije poverenje međunarodne zajednice i da se on nadao da će ovaj sastanak inicirati nove napore za kultivisanje međunarodnih odnosa. Posle povratka na Kosovo, Prof. Nexhat Daci je dao komentar štampi: "Učestvovanje na ovom seminaru je bilo od dvostruke važnosti za nas. Prva korist je bila učenje od zemalja koje su prevazišle probleme i izgradile svoje države, kao što je Južna Afrika, i iz zemalja kao što je Irska gde postoje važne lekcije koje treba naučiti. Druga korist je to što smo tri dana bili izolovani od svakodnevnih problema i svi lideri su imali sjajnu komunikaciju." Dr. Friedhelm Frischenschlager, bivši direktor odeljenja za demokratizaciju pri OMiK-u izjavio je: "Svet je patio zbog ovih problema ranije i još uvek pati. I ovi akteri koji dolaze ovde sa bogatim iskustvima, ilustrovali su kosovskim političkim liderima da oni moraju da pruže ruku jedno drugom kada je potrebno kako bi pronašli rešenje."

*Franklin De Vrieze i Besnik Tahiri,
misija OEBS-a na Kosovu*

Učeći od drugih

Šta je zajedničko za Južnu Afriku, Severnu Irsku, Bliski Istok i Kosovo? Po čemu se razlikuju? Prva reakcija mogla bi da bude naglasiti razlike – geografske, istorijske i političke. Ali nakon razmišljanja, počinju da se pojavljuju paralele.

Wolfgang Petrič

Austrijski Ambasador Ujedinjenih nacija u Ženevi i kopredsedavajući simpozijuma "Izrada pregovora" u Austriji

Wolfgang Petritsch

Ono što je zajedničko ovim zemljama i regionima jeste duga i krvava istorija sukoba – etničkih, verskih, rasnih, da navedemo tek najočiglednije sličnosti. Ovo je tačno naročito kada se radi o sudbini njihovih naroda, sudbini koju često karakteriše potpuno odsustvo osnovnih ljudskih i političkih prava, ekonomske i socijalne teškoće i kulturno lišavanje.

Ima li bolje ideje onda nego da se okupe predstavnici iz pogođenih regiona da bi uporedili, da kažemo zapažanja, i čuli one koji su proživeli slične situacije ili su još uvek u sred duboko ukorenjenog sukoba, kao što je onaj između Jevreja i Palestinaca. Ili, kada smo već kod toga, da nauče od onih koji su uspešno savladali aparthejd, kao što je to u slučaju Južne Afrike gde su belci i crnci izvojevali pobedničku bitku protiv rasizma.

To je tačno bila ideja nedavnog sastanka u Burg Šleningu u Austriji kome su zajedno bili domaćini projekat Harvardskog univerziteta o pravdi u vreme tranzicije i OEBS-ova misija na Kosovu. Ovaj trodnevni sastanak koji je održan polovinom decembra 2003. godine, sponzorisan delom od strane švedskog Olof Palme međunarodnog centra, okupio je više predstavnike tri najveće stranke u Privremenim institucijama samouprave (PIS) sa bivšim pregovaračima za mir iz gorepomenutih zemalja i regiona, te iz Centralne Amerike. (Nažalost srpski predstavnici iz manjinskih stranaka odbili su poziv da učestvuju.)

"Izrada strategija za pregovaranje" je bila tema ovog jako in-

teresanog sastanka na kome se uglavnom bavilo tehničkim pitanjima, kao što je priprema za pregovore, kako izgraditi kapacitet, kako uspostaviti radne odnose ili kako raditi sa više strana i interesa u procesu pregovaranja.

Ali više od prostog učenja političkih i diplomatskih veština za posredovanje u političkim dogovorima, lično sam bio impresioniran neverovatnim pričama koje su ovi pregovarači za mir iz celog sveta imali da ispričaju: irski aktivist koji je proveo deset godina u zatvoru da bi svoj kasniji život posvetio miru i izmirenju; čovek iz Južne Afrike koji je proveo dvadeset godina u zatvoru, zajedno sa Nelsonom Mandelom, i koji je odlučio da se obrati svojim

ranijim tlačiteljima da bi se izborio za pravedni mir za sve u svojoj zemlji; njegov beli premac koji je kao zvaničnik aparthejd režima odlučio da udruži snage sa potlačenom većinom. Ti heroji modernog doba dali su ubedljiva svedočanstva o snazi pravde i ljudskoj slobodi.

Konačna – lična – lekcija sa ovih sastanaka u studenom okruženju zamka Burg Šlening je sledeća: čini se da je "tajna uspeha" za postizanje željenog cilja iskrenog posvećenja duhu demokratskog kompromisa napuštanje prošlih uzajamnih optuživanja i isključivih stavova. Zahvaljujući neumornim naporima svih prisutnih, ova konferencija se pokazala kao obećavajuća vežba koja će nastaviti da koristi učesnicima.

Zajedno u dvorcu Burg Schlaining: g-din. Ramush Haradinaj, g-din. Nexhat Daci, g-din. Ibrahim Rugova, g-din. Hashim Thaci i g-din. Bajram Rexhepi.

“Kosovski građani zaslužuju bolju zdravstvenu službu”

Tokom poslednje dve godine skupštinski Odbor za zdravstvo bavio se donošenjem politike za zdravstvo i praćenjem njenog sprovođenja. U praćenju rada zdravstva na Kosovu, odbor učestvuje u izradi strategije za zdravstvo, revidira Vladin program o zdravstvu i daje preporuke skupštini. IPS je intervjuisao Naima Jerliua, (LDK), podpredsednika skupštinskog Odbora za zdravstvo, počevši od uloge odbora u oblasti zakonodavstva.

Intervju obavio David Buerstedde iz kancelarije za politička pitanja, misija OEBS-a na Kosovu

G-dine Jerliu, koliko je zakona prošlo kroz vaš odbor? Koliko je usvojeno i koliko je objavio SPGS? Šta se sprema za 2004. godinu? Ukupno više od stotinu novih nacrtu zakona čeka da bude obrađeno. Koje od tih zakona treba smatrati za prioritetna pitanja?

Do sada je odbor pregledao i usvojio nacrt zakona o sanitarnoj inspekciji i nacrt zakona o medicinskim proizvodima i medicinskoj opremi, dok nacrt zakona o zdravstvenoj nezi čeka svoje drugo iščitavanje. Do sada je SPGS objavio samo zakon o sanitarnoj inspekciji. Na spisku nacrtu zakona za ovu godinu ima nekih desetak zakona koji se odnose na zdravstvo. Verujem da treba da damo prioritet nacrtu Zakona o privatnim zdravstvenim preduzećima, nacrtu Zakona o pravima i obavezama građana u zdravstvenoj nezi i zaštiti, nacrtu Zakona o zdravstvenom osiguranju i nacrtu Zakona o društvenim zdravstvenim ustanovama na Kosovu.

Skupština je 4. decembra 2003. godine usvojila nacrt zakona o medicinskim proizvodima i medicinskim sredstvima. Šta je svrha ovog zakona?

Zakon o medicinskim proizvodima i medicinskim sredstvima postavlja okvir za delatnosti u farmaceutskom sektoru, kako za snabdevače, tako i za korisnike medicinskih proiz-

voda i opreme. Bilo je važno usvojiti ovaj zakon, pošto je Kosovo bilo jedini deo Evrope koji nije imao zakon u ovoj oblasti.

Kao što se sećate, kritičari su uspešno uveli amandmane na ovaj nacrt zakona tokom njegovog drugog iščitavanja zbog strahova da se nacrtom ovog zakona može zabraniti uvoz na Kosovo onih galenskih proizvoda koji se trenutno ovde ne proizvode. Zašto ti amandmani nisu uzeti u obzir pre plenarne sednice za koju je drugo iščitavanje nacrtu zakona o kome govorimo bilo zakazano?

Izraz “galenski proizvod” odnosi se na medicinske proizvode dobijene u galenskim laboratorijama apoteka. Tim proizvodima apoteke mogu snabdevati pacijente direktno bez prethodnog marketinga ili ovlašćenja fabrike ukoliko se poštuju određeni standardi i dobra praksa. Rešen da zaštiti takve domaće proizvode, Odbor za zdravstvo je jasno podržao prvobitni predlog nacrtu zakona. Tokom drugog iščitavanja na plenarnoj sednici, usvojeni su predlozi članova skupštine, koji nisu članovi odbora, što je u suprotnosti sa Pravilnikom. To nije dobro, ali se ne može izmeniti.

Šta nam možete reći o opštem zakonu o zdravstvu?

Naim Jerliu

Nacrt zakona o zdravstvenoj nezi i zaštiti je nakon svog početnog prvog iščitavanja u skupštini ušao u odbornu fazu zakonodavnog procesa. Imajući na umu jako nezadovoljavajuću situaciju zdravstvene nege i zaštite na Kosovu u poređenju sa istom na drugim mestima u Evropi i regionu, odbor trenutno radi i pravcu drugog čitanja i usvajanja nacrta zakona najbrže, koliko je to moguće. Sa ovim zakonom koji je toliko potreban sektoru zdravstva i Kosovu, želimo da stvorimo efikasni pravni sistem u sektoru zdravstvene zaštite i nege. Nacrt zakona utvrđuje osnovne principe sistema zdravstvene nege i njeno finansiranje, te sudsku i institucijsku podršku u obezbeđivanju održivosti sistema i vladavinu zakona u sektoru zdravstvene zaštite i nege. Nacrt zakona predlaže da se zdravstvena nega treba vršiti na svim stepenima na institucionalnom nivou, i to će biti obezbeđeno organizovanjem delatnosti u društvenom i privatnom sektoru, te u mešovitim. Generalno gledano, može se reći da će ovaj nacrt zakona, pošto bude usvojen, biti zdrava osnova za nastojanja da se funkcionisanje sektora zdravstva na Kosovu postavi na svoje noge.

Kako vi ocenjujete otvorenu sednicu koja je održana 24.11. 2003. godine?

Otvorena sednica održana o nacrtu zakona o zdravstvu bila je prva koju je vodio naš odbor i bila je važna i korisna za buduću rad odbora. Pored sponzora nacrta zakona, stručnjaci i druge zainteresovane strane mogli su da izraze svoje stavove. Na tom javnom sastanku, odbor je dobio dodatne informacije, primedbe, predloge i komentare koji su brižljivo uzeti u razmatranje i sada su uključeni

u nacrt zakona kao amandmani. Mislim da ovi amandmani čine nacrt zakona efikasnijim i olakšavaju sprovođenje.

Kako biste opisali svoj odnos sa ministarstvom zdravlja? Da li biste mogli da zamislite pisanje svojih zakona? Ko su glavni međunarodni akteri sa kojima imate posla?

Da bi ispunio svoju funkciju odbor saraduje sa Ministarstvom zdravlja, koje je obavezno da odboru daje potrebne podatke i informacije, uključujući i izveštaje ministra i drugih lica koje ovlašćuje ministar. Odbor je od početka napravio plan efikasne saradnje sa ministarstvom, ali kao što znate, ovo ministarstvo je imalo neke poteškoće sa svojim rukovodstvom i to se na neki način odrazilo na našu saradnju. Verujem da će se ove godine saradnja poboljšati. To ne isključuje mogućnost da odbor sastavlja nacрте za zdravstveni sektor na svoju inicijativu ako se za ovo ukaže potreba. Što se tiče saradnje sa međunarodnim organizacijama, mislim da ćemo nastaviti da saradujemo sa institucijama sa kojima smo do sada imali dobru saradnju. To su prvenstveno Nacionalni institut za demokratiju (NDI) i Fridrih Ebert Stiftung (FEST).

Zdravstvo je jedna od oblasti gde paralelne strukture preovlađuju. Kako se Srbi – članovi vašeg odbora odnose prema ovome?

Nažalost, paralelne strukture još uvek postoje. To je neprihvatljivo i nastavlja i dalje da bude problem, naročito ako pogledate koliko napora kosovska Vlada i kosovske institucije ulažu da bi ostvarili jedinstveni sistem zdravstvene nege i zaštite koji nudi jednake službe svim kosovskim građanima

bez obzira na njihovu etničku pripadnost i veru. Srpski predstavnici nikada nisu učestvovali u radu odbora, mada je saradnja među različitim stranaka u njemu i među različitim zajednicama koje su članovi odbora bila jako dobra. Kao što znate, predsedavajući u odboru pripada koaliciji "Ostale zajednice".

Koji su glavni problemi zdravstva na Kosovu?

Poboljšanje situacije u zdravstvu je jedan od glavnih problema uprave na Kosovu. Moramo da uložimo dvostruke napore u postavljanje zakonske osnove i sprovođenje projekata koji će obezbediti kvalitet zdravstvene nege i zaštite gde trenutno preovlađavaju vrlo niski medicinski pokazatelji. Mislim da će ove godine biti važno usvojanje paketa zakona vezanih za zdravstvo koje sam i ranije pomenuo. Takođe bih voleo da vidim napredak kod vitalnih projekata za infrastrukturu zdravstva: onkologiju, kardio-hirurgiju, kardiologiju, laboratoriju za kontrolu kvaliteta lekova. Jedan od osnovnih elemenata jeste i bolje rukovodstvo u zdravstvu, koje mora biti u skladu sa minimalnim standardima koje je postavilo ministarstvo. Kosovski građani zaslužuju bolje službe zdravstvene zaštite i nege.

Da li ste pohađali OEBS-ovu obuku i druge pomoćne aktivnosti?

Članovi odbora su imali priliku da pohađaju takve obuke. To je jako pozitivno. Nadam se da će ove godine Odbor za zdravstvo moći ne samo da uči od zemalja u tranziciji nego i od zemalja sa uspostavljenim demokratijama kako bi bila uspostavljena saradnja u oblasti zdravstvene nege i zaštite.

Evropa, lično izbliza

Dva mlada člana skupštine, Lulzim Zeneli i Nafiye Gaš, oputovali su za Skandinaviju decembra u dvonedelju posetu Evropskom parlamentu kako bi upoznali tamošnji život iz prve ruke. Njih i delegaciju iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Albanije, Makedonije i Srbije i Crne Gore je pozvao Švedski parlament.

"U vreme kada po prvi put gradimo demokratski proces ovde, odlično je posetiti zemlju sa dugom demokratskom tradicijom," kaže gospodin Zeneli.

U isto vreme, on jako ceni šansu da se sastane sa drugim Balkanskim delegacijama i razmenjuje iskustava sa njima. "Izazovi sa kojima se susreće naš kosovski parlament su slični izazovima parlamenata u regionu," kaže on.

Posetu delegacije sa Kosova sponzorirana je Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA). Direktor agencije na Kosovu, Christoffer Sjöholm, prikupljajući se delegaciji prve nedelje i bio je impresioniran sa onim što je video.

U svakidašnjim aktivnostima članovi Kosovske Skupštine su imali šansu da vide debate u Švedskom parlamentu o tome da li da se usvoji zajednička Evropska valuta ili ne.

U isto vreme, rekao je on, intenzitet diskusija između odbornika Švedskog parlamenta je bilo iznenađenje. "Debata je bila oštra. Mislili smo da samo mi na Balkanu imamo ovakve debate."

Jeff Bielej,

Zaštita kulturne baštine i razvoj izvođačkih umetnosti

U vreme kada se mnogi pitaju da li je izborna kampanja na Kosovu već počela, neki članovi skupštine kažu da ih politika ne sprečava da sarađuju preko stranačkih linija. G-đa. Edi Šukriu iz LDK i g-din Ljirak Čelaj iz PDK su takva dva člana skupštine, koji oboje rade u odboru za kulturu, omladinu i sport. "Mi smo jedna stranka," kaže g-đa Šukriu, predsedavajući u odboru.

Intervju obavio Džef Bili,
misija OEBS-a na Kosovu

Štaviše, ovo dvoje kaže da zajedno rade od 2000. godine, pre nego što su bili izabrani za skupštinu iz suprotnih stranki. U to vreme, g-đa Šukriu je bila konačelnik UNMIK-ovog odeljenja za kulturu, dok je g-din Čelaj bio direktor Narodnog pozorišta u Prištini. Uprkos političkim pritiscima čak i tada, ovo dvoje je ostalo posvećeno profesionalnoj saradnji u razvoju kulture na Kosovu.

"Iako su od mene tražili da ga smenim sa funkcije direktora Nacionalnog pozorišta nisam to uradila", g-đa Šukriu sa ponosom govori i razmenjuje topao osmeh sa kolegom.

Budući da su stručnjaci u svojim oblastima, oba člana skupštine sasvim ozbiljno shvataju svoju dužnost da nadziru Ministarstvo za kulturu, omladinu i sport. "Želimo da institucije funkcionišu, čak i ako je ekonomija slaba i ima malo donacija za finansiranje kulture", rekla je g-đa Šukriu. Ipak, oboje upozoravaju da nije lako smatrati ministarstvo odgovornim za rad.

"Ministri odgovaraju stranačkim vođama, a ne skupštini," rekao je g-din Čelaj, navodeći politički sporazum kojim je formirana vlada 2002. godine.

G-đa Šukriu je izrazila isto mišljenje, i istovremeno naglasila da ministarstvo često ne odgo-

maja 2002. SPGS Michael Steiner doneo je statu "Boginja na tronu" nazad na Kosovo. Veruje se da je "Boginja" stara 6,000 godina, glinena figura iz neolita, i pronađena je blizu Prištine 1956. Bila je u Beogradskom muzeju od marta 1999. kao stalna postavka.

vara na zahteve odbora za informacijama. "Tri puta smo pisali ministarstvu da bismo videli kako je potrošen budžet, ali nismo dobili nikakav odgovor."

Ministarstvo je donelo nekoliko većih odluka 2003. godine, uključujući formiranje kosovske Opere i Baleta. Ipak, skupštinski odbor nikada nije bio konsultovan, kažu g-đa Šukriu i

g-din Čelaj, pa su članovi bili sasvim iznenađeni kada su prvi put čuli o tome.

"Svi članovi odbora saznali su tek gledajući vesti da je osnovana kosovska Opera i Balet,"

rekla je g-đa Šukriu. Kada je odbor imao priliku da reaguje, održan je sastanak da bi se od ministarstva dobilo više informacija. "Direktor Opere nije došao, nego je došao direktor odeljenja kulture i dao polovične odgovore na naša pitanja, ali nam nije dao ništa napismeno," rekla je ona.

G-din Čelaj je rekao da je ministarstvo trebalo da radi zajedno sa skupštinskim odborom i iskoristi ideje njegovih članova. "Želeli smo da imamo dugoročni plan za formiranje Opere," rekao je on. Pošto još uvek nema dovoljno profesionalnih operskih pevača na Kosovu, rekao je, odbor bi radije formirao grupu instruktora i "stvorio jednu novu generaciju kadra."

Odbor od ministarstva takođe zahteva više transparentnosti po ovom pitanju, uključujući tu i načine zapošljavanja direktora Opere. G-đa Šukriu kaže da je odboru rečeno da "nije potrebna konkurencija za zapošljavanje direktora, jer je Opera osnovana kao deo Filharmonijskog orkestra," što ona ocenjuje kao taktiku koja je upotrebljena da bi se izbegla ispravna procedura odabira.

Kada nije u skupštini, g-đa Šukriu svoje vreme posvećuje svojoj strasti za arheologijom, koju predaje na Prištinskom univerzitetu. Nedavno je neko vreme provela na Harvardskom univerzitetu zbog jednog istraživanja. G-đa Šukriu se nada da će jednog dana izučavanje i zaštita kosovske kulturne baštine doneti dugoročne koristi Kosovu. "Kulturna baština je veliki izvor čak i za budući turizam i investicije, ali o tome niko ne razmišlja." Umesto ozbiljnog pristupa, kako kaže, "Ministar je doneo političku odluku da se osnuje Institut za arheologiju."

Edi Shukriu i Lirak Čelaj

Dalje je objasnila da je jedno od najvažnijih pitanja u ovoj oblasti vraćanje kulturnih tvorevina odnetih u Beograd. Arheološko blago Kosova bilo je pozajmljeno za jednu izložbu u glavnom gradu Srbije za vreme rata, rekla je g-đa Šukriu, ali jedini predmet koji je vraćen bila je čuvena statua koja je postala simbol Prištine, rekla je g-đa Šukriu. Što je još gore, jadala se ona, "Pola Kosovskog muzeja, zajedno sa njegovim etnološkim blagom, bilo je opljačkano i prebačeno vojnim kamionima" tokom rata.

Iako je ona član parlamentarnog Odbora za kulturu, g-đa Šukriu sve svoje nade polaže na UNMIK i međunarodnu zajednicu da obezbede vraćanje kosovske svojine iz Srbije. "ne želimo da politizujemo ovaj problem. Samo želimo da nađemo najbolje moguće rešenje za ovaj problem," rekla je ona.

G-din Čelaj se složio, ali je rekao da misli da skupština

ne može mnogo da učini. "Ne vidim ništa drugo što može da se učini nego da se donese jedna rezolucija za odnose između Beograda i Kosova. U ovom slučaju radi se o političkom problemu."

Pored svojih parlamentarnih dužnosti, g-din Čelaj trenutno otvara prvo privatno pozorište na Kosovu, koje se gradi u okviru kompleksa prištinske Hale sportova. Rekao je da bi voleo da skupština više podrži izvođačke umetnosti. Konkertnije, potreban je Zakon o kinematografiji, rekao je on, da bi se podržale privatne filmske kompanije i zamenila dominantna uloga koju je ranije imao Kosovo Film koga je sponzorizovala država.

Međutim, odbor nema osoblje ili pravne stručnjake koji njegovim članovima mogu pomoći da učestvuju u pisanju i pregledavanju zakona. U 2003. godini usvojena su tri zakona koji spadaju u nadležnost od-

bora, o sportu, bibliotekama i arhivama, ali g-đa Šukriu je rekla da članovi mogu malo da postignu, mogu samo da glasaju za zakon. «U našim uslovima nemoguće je da uradimo bilo šta sa ovim zakonima».

"Nemamo kancelariju. Jednostavno moramo da nosimo dokumente kući," dodala je predsednica odbora. G-din Čelaj je takođe rekao da je razočaran sredstvima koja su na raspolaganju članovima odbora. "Najveći problem je infrastruktura."

Ipak, oba člana odbora su veći optimisti po pitanju premošćavanja etničkih razlika i iznalaženja zajedničkih osnova za saradnju sa kosovskim manjinama. "Mi ne smatramo da je kosovska kultura podeljena, da je ona kultura kosovskih Albanaca naspram kulture kosovskih Srba," rekla je g-đa Šukriu. "Kosovsku kulturu vidimo kao kolektivnu, kao evropsku kulturu i kao deo globalne kulture."

“Koalicija povratak” na raskršću

Mnogi analitičari se slažu da je danas “Koalicija povratak” jedna od najaktivnijih parlamentarnih grupa u kosovskoj Skupštini, u poređenju sa periodom velikih političkih tenzija s početka 2003. godine, kada su srpski članovi parlamenta često pokušavali da bojkotuju setnice, čak ozbiljno preteći da će se potpuno povući iz parlamenta, nezadovoljni odlukama albanske većine. Taj pozitivan pomak cene kako mnogi međunarodni predstavnici tako i kosovski Albanci, a čini se da je i rukovodstvo Povratka zadovoljno novim pristupom.

Zoran Čulafić

UNMIK-ov radio i tv reporter i dopisnik radija B-92.

Član predsedništva skupštine, Oliver Ivanović, objašnjava da je Povratak uvideo da je puno i aktivno učesće u radu skupštine, a ne bojkot, jedini zreo i efikasan način da se zaštite srpski interesi na Kosovu. “Ranije smo reagovali emotivno, burno i često iracionalno, tako se dogodilo da smo čak i propustili rokove za ulaganje prigovora na neke nacрте zakona. Sada reagujemo racionalnije”, naglašava Ivanović.

“Koalicija povratak je potpuno rešena da ubuduće bude aktivnija i da koristi sve raspoložive parlamentarne mehanizme da bi zaštitila svoje interese, uključujući Ustavni okvir i rezoluciju 1244”, rekao je Ivanović. Glavna primedba je da kosovski Albanci još uvek otvoreno i snažno pokušavaju da dovedu Srbe pred svršen čin i stvore osnove za nezavisno Kosovo pre nego što se pitanje konačnog statusa reši. Umesto toga, trebalo bi da se skupština bavi isključivo usvajanjem odgovarajućih zakona, rekao je, koji su stvarno u interesu svih na Kosovu, bez obzira na njihovo etničko poreklo.

“Dok god oni insistiraju na nezavisnosti, mi ćemo insistirati da se ovde vrati puna beogradska vlast. Oba rešenja su ekstremna i stoga jako negativna, a takva klima ne doprinosi demokratskim procesima i privrednom razvoju, koji su vitalna potreba za Kosovu. Umesto rešavanja oz-

biljnih ekonomskih problema, mi još uvek imamo praksu zloupotrebljavanja skupštine za političke promocije”, rekao je Ivanović.

Kao pozitivan korak, Srbi su prihvatili nedavno osnovanu instituciju OEBS-ovog posmatrača skupštine, mada primjećuju da bi bilo efikasnije ako bi u njoj bile predviđene jasne sankcije za one koji krše pravila. Na Balkanu, kaže g-din

Ivanović, ljudi bolje razumeju jezik sankcija.

Pored toga, Srbi tvrde da bi zakonodavni i pravni stručnjaci iz međunarodne zajednice trebalo na direktniji način da budu uključeni u početni postupak izrade nacрте zakona, jer bi se tako uvećala efikasnost skupštine i izbeglo usvajanje loše napisanih nacрте zakona.

“Postoje određeni postupci u skupštini koji bi se mogli po-

boljšati, ali je glavna stavka ponovo izgraditi međusobno poverenje između zajednica. Svi mi ovde moramo da prihvatimo da bi neki predlozi mogli da budu dobri iako dolaze od druge strane”, rekao je g-din Ivanović.

Ilir Deda, politički savetnik kosovskog premijera, se slaže da je povratak postao jako aktivan u skupštini, ocenjujući tu promenu kao ogroman

članovi Predsedništva Skupštine Kosova iz KP: Oliver Ivanović i Gojko Savić sa šefom parlamentarne grupe Dragišom Krstovićem

pozitivan korak, ali tvrdi da Albanci još vide srpske predstavnike kao produženu ruku beogradskih vlasti. Kosovska Vlada se nada da će srpski predstavnici shvatiti novu realnost i skoncentrišti se na poboljšanje uslova života za sve građane, naročito za Srbe na Kosovu.

Iako Povratak sada podnosi amandmane na svaki zakon koji se predlaže u Skupštini, predstavnici kosovske vlade bi voleli da Srbi više sarađuju i više se bave svakodnevnim problemima na Kosovu.

“Voleli bismo da Povratak da svoje predloge zakona. Voleli bi smo da budu manje zavisni od beogradske politike i da se više bave interesima svoje zajednice na Kosovu. Pozivam Srbe da budu aktivniji u skupštini i zajedno grade bolju budućnost Kosova”, rekao je g-din Deda.

Mada se ocenjuje kao pozitivna promena, trenutnu aktivnost Povratka kosovski Albanci uglavnom vide kao nastojanje da se održi zakonsko jedinstvo sa srpskim pravnim sistemom, što za većinu na Kosovu nije prihvatljivo. Sa druge strane, Srbi ne prihvataju nikakav pomak u pravcu nezavisnosti pre nego što problem konačnog statusa bude rešen.

Predstavnici Povratka kažu da su trenutne skupštinske procedure i mehanizmi uglavnom dovoljni, ali ima prostora za neka poboljšanja. Jedan od glavnih zahteva koji još uvek nije prihvaćen ili ispunjen je stvaranje uslova da srpski članovi parlamenta svakodnevno borave u Prištini bez dodatnih bezbednosnih mera, kao i potreba uspostavljanja malog tima od dva ili tri stalno zapošljena pravna stručnjaka koji bi članovima parlamenta

pomagali u pripremama amandmana i drugim pravnim savetom pre zasedanja skupštine.

Ali Povratak se takođe suočava i sa svojim internim preprekama. Imajući na umu jako kontradiktorne političke poruke koje su dolazile iz Beograda u vreme kada je izabran Povratak, sasvim je razumljivo da – kako g-din Krstović i g-din Ivanović izjavljuju – veliki broj njegovih članova nije bio dobar izbor. To se može opisati kao opšte mišljenje koje dele mnogi srpski politički predstavnici na Kosovu. Štaviše, formiranje takve heterogene i neefikasne koalicije bilo je uglavnom pod uticajem kontradiktorne politike određenih lidera političkih stranaka iz Beograda, koji su duboko otuđeni i bore se međusobno za političku dominaciju. Kao posledica takvih okolnosti mnogi članovi Povratka prosto nisu kompetentni, da ne pominjemo činjenicu da mnogi nisu motivisani da aktivno učestvuju u političkim aktivnostima: “Nažalost, moramo priznati da neki članovi koalicije ne rade dobro svoj posao, neki ne učestvuju aktivno u radu odbora, čak ne prisustvuju sednicama skupštine. Čini se da je nekima jedini motiv da dobiju dnevnicu”, izjavio je za IPS vođa koalicije Povratak, Dragiša Krstović.

“Mogu slobodno da kažem da se, nažalost, samo nekih osam članova Povratka, od ukupno 22, potpuno i aktivno angažuju na njenim aktivnostima, dok ostali uopšte nisu zainteresovani za aktivnosti skupštine. Često se događa da samo 8 do 12 članova Povratka fizički prisustvuju skupštinskim sednicama, što čini manje od po-

Dragiša Krstović u toku sastanka sa SPGS Harijem Holkerijem

lovine članova Povratka”, tvrdi Krstović.

Ali ne postoji efikasan pravni mehanizam da se izbegne ova neprihvatljiva praksa, zato što su trenutno najvažnije odluke o aktivnostima Povratka rezervisane isključivo za predsedništvo Povratka, sastavljeno od udaljenih vođa političkih stranaka u Beogradu.

“Pored svih ovih negativnih trendova, kao i nekih prepreka koje dolaze od strane albanske većine, potpuno smo rešeni da nastavimo sa politikom aktivnog učešća koristeći sve raspoložive skupštinske procedure i mehanizme da bi zaštitili srpske interese na Kosovu. Ustavni okvir i rezolucija 1244, kao i radne procedure skupštine i uloga SPGS-a, daju nam mogućnost da na odgovarajući način štitimo svoje interese. Praktično, sada nema mesta za zloupotrebu skupštine”, izjavio je za IPS g-din Krstović.

Krstović je rekao da je lično jako zadovoljan radom OEBS-ovog posmatrača skupštine, kao i ulogom SPGS-a, koji “reaguje

sasvim savesno”, mada i dalje postoje neke manje primedbe. “U poslednjem kvartalu 2003. godine bilo je brojnih kršenja skupštinskih pravila i baš me zanima da pročitam izveštaj OEBS-ovog posmatrača o tom periodu”, rekao je Krstović.

“Moje glavne zamerke su da skupštinska većina često na dnevni red stavlja neka pitanja koja su potpuno van nadležnosti skupštine. Postupak pripreme zakona treba da bude ozbiljniji, a to se može postići uključenjem međunarodnih stručnjaka u sam početak postupka izrade nacrtu zakona. I na kraju, mislim da bi bilo vrlo konstruktivno da uspostavimo redovnu praksu kontakata između predstavnika parlamentarnih grupa, zajedno sa predstavnicima međunarodne zajednice. To bi nam pomoglo da izbegnemo neke nepotrebne konflikte i tenzije u početnim fazama izrade nacrtu zakona. Svi treba mnogo da radimo da bi smo stvorili atmosferu poverenja i boljeg razumevanja, što je zajednički interes ljudi na Kosovu”, zaključio je g-din Krstović.

Najnoviji događaji u skupštini

U poslednjih meseci u kosovskoj Skupštini održavale su se intenzivne debate, donosile odluke i preduzimale inicijative, donosili su se zakoni od vitalnog značaja za kosovsko društvo. Ovo je pregled najnovijih političkih dešavanja u skupštini, od sredine novembra 2003. godine do kraja januara 2004.

Franklin De Vrieze

Zajedničko isčitavanje zakona protiv diskriminacije i jednakosti polova

Otvorene sednice uspostavljene kao uobičajena praksa

Skupštinski odbori sve više koriste otvorene sednice kao važno sredstvo za prikupljanje informacija, kao i za izradu nacrtu zakona. Od polovine novembra 2003. godine, organizovano je nekoliko takvih događaja.

Odbor za zdravstvo je 24. novembra 2003. godine održao otvorenu sednicu o nacrtu Zakona o medicinskim proizvodima, koji je skupština kasnije usvojila. Prva zajednička otvorena sednica održana je 9. decembra 2003. godine, kada je Odbor za sudska, zakonodavna i pitanja Ustavnog okvira, zajedno sa Odborom za javne službe, raspravljao o nacrtima zakona o nediskriminaciji i o ravnopravnosti polova. Početkom januara 2004., održane su dve javne konsultacije u roku od pet dana. Jednu je inicirao Odbor za kulturu, omladinu i sport da bi procenio trenutne potrebe i posledice odluke ministarstva da se otvore kosovska opera i balet. Otvorena sednica o nacrtu Zakona o privrednoj komori, koju je 13.1.2004. održao Odbor za finansije i ekonomiju, obeležila je još jedan početak. Predstavnici poslovne zajednice su po prvi put imali priliku da izraze svoje stavove o nacrtu zakona koji ih se direktno tiče. Obe ove aktivnosti pokazale su potrebu za informisanim donošenjem odluka i uključivanjem zainteresovanih strana u početne faze postupka odlučivanja. Jedan sličan i živ događaj organizovao je 20.1.2004. godine Odbor za sudska, zakonodavna i pitanja Ustavnog okvira da bi raspravljao o predlozima za izmenu Ustavnog okvira.

Dosadašnja podrška *IPS-a* otvorenim sednicama, odnosno savetovanje, praktična pomoć i izdavanje Priručnika o otvorenim sednicama, može se pozitivno oceniti jer se uvećao broj i kvaliteta otvorenih konsultativnih sastanaka, koje organizuju skupštinski odbori, i odbori sami iniciraju otvorene sednice.

Skupština proglasila nevažećim srpske zakone donesene nakon 22.3.1989. godine

Po preporukama skupštinskog Odbora za sudska, zakonodavna i pitanja Ustavnog okvira, kosovska Skupština je 11.12.2003. godine donela odluku da ukine "sve srpske i jugoslovenske zakone, pravne i podpravne akte, odluke i ostale akte izdata nakon 22.3.1989. godine," (kada je Kosovo izgubilo autonomiju u bivšoj Jugoslaviji). U tekstu skupštine ističe se da je od toga dana svaki zakon koji je Srbija donela na Kosovu "bio nametnut, donešen protiv volje većine stanovništva i njegovih izabраниh predstavnika, te kao takav nije prihvatljiv." Istog dana je UNMIK izdao objavu za štampu u kojoj se kaže da je odluka koju je donela skupština "ne spada u nadležnost kosovske Skupštine i nije pravosnažna." Kosovska vlada je jasno stavila do znanja da će poštovati odluku skupštine.

Odbor za zaštitu životne okoline i prostorno planiranje posetio Skoplje

Delegacija iz Odbora za zaštitu životne okoline i prostorno planiranje, predvođena predsednikom Naimom Malokuom, je 19. i 20.12.2003. godine posetila Makedonski parlament u Skoplju. Delegaciju su primili g-din Hisni Šaćiri, potpredsednik parlamenta, i poslanik Rafiz Haljiti. Delegacija se sastala sa g-dinom Tometom Trombevimi, predsednikom Odbora za transport i ekologiju koji se bavi pitanjima zaštite životne okoline i prostornog planiranja. Oba odbora su se složila da imaju obostrani interes da sarađuju, pošto problemi zaštite životne okoline često prelaze granice zemalja. Razgovor se vodio o čišćenju reke Vardar, te o zagađenju kosovske fabrike cementa, blizu granice sa Makedonijom. Delegacija je imala i dugačak sastanak sa Ministrom za životnu okolinu, g-din. Dragoljubom Matovskim.

Naim Maloku

Skupština odbila da se srpski izbori održe na Kosovu

Na svom vanrednom zasjedanju održanom 22.12.2003. godine, Skupština Kosova usvojila je proglas kojim se izbori za srpski parlament na teritoriji Kosova, zakazani za 28.12.2003. godine, proglašavaju "neprihvatljivim i neustavnim." Od UNMIK-a je zatraženo da spreči održavanje ovih izbora na Kosovu, jer to predstavlja "flagrantno mešanje u život i institucije Kosova." Proglasom se dalje pozivaju "građani srpske nacionalnosti da ne učestvuju u negativnoj manipulaciji koja se upućuje kosovskim interesima i protiv same srpske zajednice na Kosovu."

UNMIK je, u objavi za štampu istog dana odbacio proglas skupštine, navodeći da je, "uobičajena, međunarodno prihvaćena praksa da glasači učestvuju na izborima na kojim imaju pravo glasa, bilo da borave ili ne na teritoriji kojom upravlja vlast koja organizuje te izbore." Članovi skupštine iz koalicije Povratak (KP) napustili su plenarnu sednicu čim je ovo pitanje bilo stavljeno na dnevni red.

Skupština usvojila kosovski budžet za 2004. godinu

Na istoj vanrednoj sednici od 22.12.2003. godine, Skupština Kosova usvojila je kosovski konsolidovani budžet (KKB) za 2004. godinu. U skladu sa Zakonom o vođenju javnih finansija, KKB je izradilo Ministarstvo za finansije i ekonomiju. O njenu se raspavljalo u Ekonomskom fiskalnom savetu, najvišem savetodavnom telu u kome rade viši međunarodni i domaći službenici, uključujući i SPGS-a Harija Holkerija i Premijera Bajrama Redžepija. SPGS je 31.12.2003. godine objavio UNMIK-ovu uredbu o usvajanju KKB-a za 2004. godinu.

Budžet za 2004. će se u potpunosti finansirati iz kosovskih prihoda za koje se očekuje da dostignu 619 miliona evra, sa dodatnih 13 miliona evra iz viška budžeta za 2003. Budžet za 2004. godinu uvećan je za 20% u poređenju sa 2003. Procene ministarstva za ekonomiju i finansije predviđaju skromni rast bruto nacionalnog proizvoda (BNP) u 2004. godini. Dok je BNP u 2003. bio u vrednosti od 1,2 milijarde evra, očekuje se da će u 2004. godini biti 1,25 milijarde evra.

Predsednik skupštine ocenio rad u 2003.

Profesor Nedžad Daci, predsednik Skupštine Kosova je 29.12.2003.godine održao konferenciju za štampu o kojoj se dosta izveštavalo, da bi domaće i međunarodne medije informisao o rezultatima rada skupštine u toku 2003. godine. Pomenuo je da je u toku 2003. godine održano ukupno 37 plenarnih sednica u poređenju sa 22 u 2002., dok se prošle godine predsedništvo sastalo 38 puta. Svakog radnog dana 2003. u proseku su se sastajala tri skupštinska odbora, dok je ukupni broj sastanaka odbora bio 565. Rezultate ovako intenzivne aktivnosti čine 32 usvojena zakona, 2 rezolucije i 3 proglašenja, te 7 preporuka i mišljenja izdatih tokom 2003.

Na konferenciji za štampu, profesor Daci je dao i svoje prognoze

dešavanja za 2004. godinu. Predvideo je godinu opštih tenzija, sa susedima sa severa, sa stanovništvom severnog Kosova, kao i tenzije koje će uslediti nakon objavljivanja rezultata izbora, i između domaćih institucija i UNMIK-a.

Skupština odala počast žrtvama u Račku

Na početku plenarne sednice 15.1.2004. godine članovi Skupštine Kosova ustali su da odaju počast četrdesetpetorici Albanaca koje su 15.1.1999. godine pobile srpske snage obezbeđenja u selu Račak. Ta ubistva su ubrzala proces sazivanja konferencije u Rambujeu, nakon koje je 24. marta 1999. usledila NATO intervencija. Srpski članovi skupštine nisu učestvovali u komemoraciji.

U kasnijoj debati o nekoliko nacrtu zakona, vođa parlamentarne grupe LDK, g-din Sabri Hamiti, javno je osudio, kako je on to nazvao, "političku neodgovornost koalicije Povratak, nedisciplinovanost i destrukciju koja se orkestrira iz Beograda." G-din Dragisa Krstović, vođa parlamentarne grupe KP, odgovorio je da "skorašnji događaji u parlamentu ne vode ka demokratskoj atmosferi na Kosovu."

Preporuke komisije o pravima i interesima zajednica

Na plenarnoj sednici održanoj 15.1.2004. godine pregledane su preporuke Specijalne komisije za nacrt zakona o javnoj nabavci. Komisija sačinjena od sponzora zakona (vlada), opozicione stranke (koalicija Povratak) i predstavnika treće strane (UNMIK), unela je neke izmene da bi prava i interesi zajednica bili bolje zaštićeni. Parlamentarna grupa AAK suprotstavila se izmenama koje je predložila komisija i zatražila od skupštinskog Odbora za sudsku, zakonodavna i pitanja Ustavnog okvira da izmeni odredbe Ustavnog okvira koje uređuju specijalne postupke koji štite vitalne interese zajednica. Član PDK-a rekao je da se njegova stranka slaže sa nekim od preporuka komisije, ali ne sa svim. Profesor Daci je odgovorio da se preporuke komisije ne mogu deliti. On je pozvao članove skupštine da podrže preporuke komisije. Usvojene su glasom većine.

Na svojoj sednici od 11.12.2003. godine, skupština nije usvojila preporuke specijalne komisije o Zakonu o popisu stanovništva, domaćinstava i stambenog fonda na Kosovu. KP i "Ostale zajednice" glasale su za preporuke koje predviđaju pet amandmana na operativne aranžmane koji obezbeđuju ravnopravno učešće u popisu pripadnika svih kosovskih zajednica koji imaju pravo glasa.

Predsednik Kosova obratio se skupštini

Po prvi put od dana kada je početkom 2002. godine izabran, Predsednik Kosova Ibrahim Rugova, obratio se skupštini 22.1.2004. godine, kao što je predviđeno Ustavnim okvirom.

Predsednik Rugova je ocenio da je u poslednje četiri godine na Kosovu postignut veliki napredak. Naročito je pohvalio Skupštinu

Kosova, "koja je donela desetak sistemskih i drugih zakona i različitih rezolucija i proglašenja u korist naroda naše zemlje." Što se tiče vlade, dr Rugova je ocenio da je "ona dobro funkcionisala" i "postala stabilna izvršna vlast."

Govoreći o budućim prioritetima, predsednik je rekao da kosovske institucije treba da se angažuju u razvoju stabilne ekonomije, privatizaciji, podrške privatni sektor i pronadu rešenja za probleme u snabdevanju električnom energijom. Zagovarao je prenos odgovornosti sa međunarodne misije na domaće institucije. "Jedan od bitnih elemenata jeste ocena utvrđenih standarda, kako onih koje smo već ostvarili, tako i onih koji će biti ostvareni zajedno sa UNMIK-om, OEBS-om i KFOR-om," rekao je Predsednik Rugova.

SPGS o predstavljanju "Ostalih zajednica" u predsedništvu skupštine

SPGS, Hari Holkeri pisao je Predsedniku skupštine, Nedžatu Daciju, da bi ga obavestio da je utvrdio da je odluka koju je 22.1.2004. godine donela skupština u vezi naimenovanja predstavnika "Ostalih zajednica" za predsedništvo, nevažeća. SPGS je u svom pismu tražio da se ponovi glasanje za predstavnika političke grupe "Ostale zajednice" (OZ) u predsedništvu skupštine, u skladu sa Ustavnim okvirom.

"Skupštinu je tako trebalo da vodi g-din Daci da bi uzeo u razmatranje i potvrdio kandidata kojeg su podržali poslanici OZ. Po preporukama g-dina Dacija, skupština nije uzela u obzir g-dina Džezaira Muratija, kojeg su podržali članovi skupštine pripadnici OZ, nego je glasala za kandidaturu g-đice Zehre Elezi, predstavnika Vatana, koju "Ostale zajednice" nisu podržale. Mera koju je skupština preduzela tako predstavlja jasno kršenje člana 9.1.7 (f) Ustavnog okvira, koji predviđa da se 'jedan član [predsedništva] imenuje iz redova članova skupštine koji pripadaju strankama koje su proglašene za predstavnike nealbanskih i nesrpskih zajednica. Način naimenovanja ovog člana utvrđuju članovi skupštine koji pripadaju istim tim zajednicama" piše SPGS.

SPGS je naložio da skupština preispita stvar u skladu sa uslovima propisanim relevantnim članom Ustavnog okvira i odredbama privremenog Poslovnika skupštine. Pomenuo je da su predstavnici grupe "Ostale zajednice" izrazili svoju krajnju zabrinutost što je ova stvar, koju oni sami treba da reše, rešavana na plenarnoj sednici skupštine na način koji je u suprotnosti sa njihovim dogovorenim stavom i bez poštovanja njihovih gledišta.

Odbor za nestala lica primio delegaciju srpskih rođaka

Rođaci Srba nestalih u toku i nakon konflikta, sastali su se 28.1.2004. godine sa predstavnicima skupštinskog Odbora za nestala lica, predvođenim g-đicom Fljorom Brovinom. Na ovom napetom sastanku, predstavnici porodica nestalih Srba tražili su da se skupštinski odbor angažuje na pronalaženju kako Albanaca tako i Srba. Naglašavajući da se njen odbor bavi rasvetljavanjem sudbina svih lica nestalih tokom rata, g-đica Fljora Brovina je rekla da

su kompetencije njenog odbora ograničene. "Možemo vam dati humanitarnu pomoć, da saslušamo šta imate da kažete i prikupimo informacije o tome kako su nestali vaši rođaci, ali možemo da učinimo jako malo u obezbeđivanju neke konkretne pomoći jer je nadležnost za pravosuđe i bezbednost u rukama misije Ujedinjenih nacija," rekla je ona.

Razmotreni i usvojeni zakoni

Od sredine novembra 2003. do kraja januara 2004. godine, skupština je pregledala i usvojila nekoliko zakona. Neki zakoni su usvojeni na drugom iščitavanju navedenog datuma. Zakoni bez datuma samo su usvojeni na prvom iščitavanju, ali su – od kraja januara – još uvek na razmatranju u skupštinskim odborima: Zakon o sportu (21.11.2003.god.), Zakon o katastru (04.12.2003.god.), Zakon o drumskom transportu (15.01.2004.god.), nacrt Zakona o ravnopravnosti polova, nacrt Zakona o nediskriminaciji, nacrt Zakona o zdravstvu, nacrt Zakona o saradnji sa Međunarodnim krivičnim tribunalom zaduženim za zločine počinjene na teritoriji bivše Jugoslaviju (ICTY), nacrt Zakona o privrednoj komori, nacrt Zakona o trgovini naftom i naftnim derivatima na Kosovu, nacrt Zakona o kinematografiji.

Slike renoviranog hola skupštine

Uslovi rada i svojina zgrade izražavaju nezavisnost skupštine

Kao deo osamnestomesečnog programa podrške Evropske agencije za rekonstrukciju (EAR), pozvan sam u svojstvu eksperta predstavnika Belgijske komore kako bi se pobrinuo o procedurama nabavke, razvoja mreže i obnove kancelarija. Sa tim ciljem osnivane su dve radne grupe do kraja novembra 2003. Oni će pripremiti detaljnu procenu potreba do kraja februara 2004.

Peter Vanhoutte,
Bivši član predstavnika Belgijske komore i glavni ekspert za program podrške EAR Skupštini Kosova.

Prva procena, urađena prošlog oktobra, pokazala je da kao prvo neki hitni problemi moraju biti rešeni. Krov koji kaplje, zastareli prekoupotrebljeni električni sistem su bili glavni problemi, pre nego što nastavimo sa montiranjem nove opreme. Nažalost, ove problemi nije bilo lako rešiti, jer se diskusija o posedništvu zgrade skupštine nastavljala. Iako skupština tvrdi da je vlasnik zgrade, u nekim delovima kao na primer u sobi gde je smešten server (centrani kompjuter, koji vezuje sve kompjutere), skupštinskom osoblju nije dozvoljen pristup. Posledično, skupštinsko osoblje nije u mogućnosti da reši i najjednostavnije probleme, tj. pad servera, jer je ovo nadležnost ministarstva javnih službi. Isti je problem sa telefonskim sistemom. Ovaj sistem je instalirao UNMIK, ali ga koriste UNMIK, skupština i PTK. Rešenje bi bio sporazum između skupštine i drugih partnera, koji detaljno opisuje nadležnosti svake strane. Ne smatramo da je ovo najbolje rešenje.

Ubeđeni smo da, kao što je slučaj sa većinom zemalja u zapadnoj Evropi, parlament mora da bude u mogućnosti da radi nezavisno bez pritiska sa strane. Belgijski Ustav predviđa striktnu podelu između zakonodavstva (parlament), izvršne

vlasti (vlade) i sudstva. Time se parlamentu, kao najvišem telu države, daje mogućnost da kontroliše vladu na potpuno nezavistan način. Nezavisnost Belgijskog parlamenta je uvek zagarantovana: odlučuje o svom budžetu, svojoj infrastrukturi i svemu vezanom sa tim. Činjenica da Skupština Kosova ne može sama da se brine o održavanju cele zgrade i mreže, nego potpuno zavisi od treće strane kao što je Ministarstvo javnih službi, što rezultira zavisnost od 'nižih' tela koje skupština treba da nadgleda. Tako da nezavisnost skupštine treba da se osigura po svaku cenu.

Bez obzira na to nije dovoljno samo da se slažemo o principu nezavisnosti – ovo mora biti i viđeno od strane građana. Zbog toga je absolutno neophodno da se prenose sve usluge koje pripadaju vladi i međunarodnim organizacijama koje nisu vezane sa skupštinom van zgrade skupštine što je pre moguće. Kao fizički simbol demokratije, zgrada skupštine ne samo što mora da pripada skupštini u teoriji, nego i u praksi. Ovo je glavni razlog zašto mi podržavamo planove Ministarstva Javnih Službi da prenese sve ne-skupštinske službe u drugim zgradama. Zbog nedostatka kancelarijskih prostora u Prištini, trebaće nekoliko godina pre nego što ovaj proces bude uspešno završen, osim ako međunarodna zajednica ne odluči da finansira

konstrukciju dodatnih vladinih kancelarija negde drugde.

Do kraja mi se nadamo da će ovo dovesti do više kancelarijskog prostora za osoblje skupštine, tako da će skupština biti u mogućnosti da dovede više ljudi koji bi pomogli odbornicima u skupštini u njihovim aktivnostima. Bilo bi isto tako moguće da se odbornicima daju sopstvene kancelarije. Ovo ima nekoliko svojih prednosti: ohrabriće odbornike da ostanu u Prištini kada bude ograničen broj sastanaka ili kratkih plenarnih zasedanja na dnevnom redu, jer neće se više smatrati kao gubljenje vremena. To bi isto tako ojačao saradnju između odbornika i osoblja. Ako odbornik radi na nacrtu zakona, on ili ona mogu lakše kontaktirati eksperte u skupštini kako bi rasčistili moguće probleme. Ipak najveća prednost bi bila činjenica da sa osiguranjem kancelarija za odbornika, mi možemo stvarati sredinu gde odbornici iz raznih grupa i partija mogu da se susretnu na neformalan način, razmotre nacрте zakona i predloge, pre nego što su glasani.

Peter Vanhoutte

Kao i u ostalim parlamentima, ovi neformalni kontakti i diskusije su od osnovne važnosti za prave demokratske institucije, jer one stvaraju mogućnosti za pripremu odluke, daleko od pritiska i neeksponiranosti kritičnog oka medija.

Imajući sopstvene kancelarije u istoj zgradi je deo procesa izgradnje ekipe. Do kraja, odbornici će najpre biti kolege, iako se ne slažu, iako su članovi različitih partija. Radeći zajedno uz jedan drugog će na kraju pomoći stvaranju stava međusobnog poštovanja, koji će proizvesti efikasniju i poštovaniju skupštinu.

Snabdevanje energijom – Potrebna politička svojina Kosova

Radna poseta delegacije Skupštine Kosova u Beču prošlog decembra isticala je jednu stvar: jako interesantnu i intezivnu raspravu 12. decembra o parlamentarnim, političkim i ekonomskim mogućnostima za razvoj uspešne energetske politike u društvima u tranziciji. Posetu je uz saradnju sa misijom OEBS-a na Kosovu, i odeljenjem za democratizaciju organizovala fondacija Friedrich Naumann Stiftung kao deo regionalnog programa razmene za Kosovo.

Dr. Volker Kier, *Ekspert za energetska politiku i bivši član austrijskog parlamenta*

Kosovska delegacija, u kojoj su bili uključeni članovi Odbora za finansije i ekonomiju, Odbora za trgovinu i industriju i Odbora za budžet, su pre sastanka posetili predstavništvo OEBS-a i Austrijski parlament, kako bi sreli visoke predstavnike obe institucije i razmenili ideje i informacije. Rasprava o energiji je bila zadnja tema programa posete, može biti da su raniji sastanci stvorili optimalnu osnovu za “energetski okrugli sto”. Gotovo sva pitanja koja su postavili odbornici skupštine dotakli su elemente od suštinske važnosti za ispravnu rekonstrukciju industrije energetike, kao i za dugoročnu, dovoljnu i profitabilnu proizvodnju energije na Kosovu.

Razmatrajuci ključna pitanja u razvoju efektivne energetske politike po demokratskim osnovama, uskoro smo dostigli ključnu tačku: kako reorganizovati KEK i uspostaviti “podelu vlasti” u svetlu specifičnih političkih i ekonomskih okolnosti Kosova. Drugim rečima: kako bi trebalo rešiti takozvano pitanje svojine?

Kako bi se našle rešenja ovog ključnog problema u budućnosti, potrebno je imati na umu da je trenutni proces odlučivanja u rukama neravnopravnih zainteresovanih strana: sa jedne strane su međunarodne organizacije, a sa druge Skupština i Vlada Kosova, koje predstavljaju građane Kosova. Biće potrebno redefinisati uloga “međunarodnih” i “lokal-

nih” kako bi se uspostavio sistem odgovornosti. Posle osnivanja skupštine (nastale kao rezultat slobodnih i demokratskih izbora) i formiranja vlade, neophodan je prenos nadležnosti kako bi se suočili sa problemom energetike u Vladi Kosova – naravno pod parlamentarnom kontrolom skupštine. Na ovaj način će se de facto nedefinisani status KEK-a privesti kraju.

Moramo imati na umu da trenutno na Kosovu nema normalnog slobodnog tržišta i zbog toga se situacija na Kosovu ne može uporediti sa otvorenom ekonomijom. Pod ovim okolnostima biće nemoguće da se prinese normalni investitori u industriju energetike Kosova. Ali potrebni su “investitori” neke vrste za finansiranje rekonstrukciju i modernizaciju celog energetskog sektora. U ovom pravcu, posebno se osvrćući na dobro prikupljene činjenice uključene u razumljiv beli papir o strategiji i energetske politici na Kosovu (EU, PIS – kancelarija za energetiku), sledeći koraci bi trebalo da budu jasni: međunarodna zajednica treba da preuzme ulogu investitora – upotrebljavajući mogućnosti koje pruža Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj (EBRD) ili slična finansijska sredstva.

Ovako bi se otvorila mogućnost za izbalansiranu strukturu zajedničkih interesa i uticaja: stavljajući političku svojinu u ruke PIS i odgovornost za

pitanja u vezi sa finansijama i investicijama u ruke “Međunarodnih” – uključujući nadzor i pregled. Samo takav vid “podele nadležnosti” za razvoj kosovske ekspertize i odgovorne uprave u ovoj jako teškoj socijalnoj, ekonomskoj pa stoga i političkoj sferi može stvarati potrebne preduslove za buduće efikasno i otvoreno energetska

tržište. Privatizacija u energetskom sektoru može dogoditi samo pod uslovom da se ovi ciljevi ispune.

Bliska saradnja PIS i međunarodnog iskustva preko nezavisnih stručnjaka je ključna za brz i pozitivan razvoj. Sa moje tačke gledišta, ovo je poseban zadatak za Evropsku Uniju.

Skupština priprema tri zakona o energetici

Nakon detaljne analize i usvajanja preporuka sa plenarnog zasedanja skupštine od 19.6.2003. godine (vidi IPS br. 8) i nekoliko kasnijih akcija za utvrđivanje činjeničnog stanja, skupštinski Odbor za trgovinu i industriju započeo je izradu tri nacrtu zakona o energetici. Radu odbora su u ovome pomagali različiti međunarodni stručnjaci.

Bajruš Džemalji,
Predsednik skupštinskog odbora za trgovinu i industriju

Posle mnogo neuspešnih pokušaja kosovske Skupštine i određenih subjekata, koji rade u sektorima elektroenergetike, da reše problematično pitanje električne energije na Kosovu, Odbor za trgovinu i industriju ovlašćen je da sprovede istragu uzroka teške situacije u Kosovskoj elektroenergetskoj korporaciji (KEK).

Na osnovu zaključaka donesenih prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, odbor je sastavio referat, o kome je trebalo da se raspravlja na jednom od zasedanja skupštine. Odbor je završio svoj posao. Mi smo posetili elektranu i razgovarali, kako o konkretnim problemima sa kojima se preduzeće suočava, tako i o opštim problemima ove grane industrije. Pošto smo završili sa inspekcijom, napravili smo izveštaj. U zaključku smo dali svoje preporuke – u debati parlamentarne sednice – koji su sledeći:

1. Uspostaviti parlamentarni Odbor za energetiku
2. Doneti zakone o delatnostima KEK-a: Zakon o energetici, Zakon o rudnicima, Zakon o geološkim istraživanjima i Zakon o regulatornom telu za energetiku
3. Kosovska Vlada treba hitno da preuzme odgovornosti u energetskom sektoru, i uspostavi Ministarstvo za energetiku
4. Revidirati rekonstrukciju KEK-a tako da postane profitabilan i konkurentan na regionalnom energetskom

tržištu, dok se ne donesu bitni sistemski zakoni

5. KEK treba da traži članstvo kao poseban subjekat u Institucijama elektroenergetskog sistema jugoistočione Evrope, kao odvojeni subjekat
6. Podržati strategiju za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju električ9. n e energije
7. Izgraditi dalekovod od 400 kW između Kosova i Albanije
8. Snažno podržati strategiju koja će domaćim radnicima omogućiti da upravljaju KEK-om na svim nivoima, a međunarodnim radnicima prepuštiti ulogu savetnika
9. Podržati "KEK-YES" projekat u cilju uvećanja efikasnosti i poboljšanja finansijske situacije
10. Skupština treba da ovlasti Centar za finansijske inspekcije da sprovede istragu moguće korupcije i lošeg rukovođenja KEK-om

I pored svih preporuka, situacija u elektroenergetskom sektoru je skoro ista. Restrikcije i slabo grejanje i dalje predstavljaju problem. Snabdevanje domaćinstava i dalje nije stabilno. Štaviše, uprkos svim učinjenim naporima i inicijativama preduzetim da se problem reši, situacija sa snabdevanjem električnom energijom još uvek nije bolja. Umesto toga, pojavio se još jedan problem: KEK nije povratio novac za proizvedenu električnu energiju, što

Bajrush Xhemalji

je rezultovalo transferom sredstava iz viška budžeta. Transfer je za KEK izvršio UNMIK, iako skupština nije odobrila nijedan obavljeni transfer.

Decembra 2003. godine, naš odbor je na jednom od svojih sastanaka odlučio da pokrene pisanje Zakona o elektroenergetici i ovu stvar uputi predsedništvu skupštine. Takođe smo tražili pomoć raznih stručnjaka i donatora koji rade sa skupštinom, kao što su USAID i EAR, a oni su izrazili svoju spremnost da nam pomognu. Pored toga, pozvali smo sve strane, kako iz društvenog tako i iz privatnog sektora, da se uključe u radnu grupu, a odbor je imenovao njene članove.

Proces sastavljanja zakona u

skupštini pokazao se vrlo uspešnim. Radna grupa Odbora za trgovinu i industriju je u proteklih tri meseca držala otvorene i transparentne sastanke, čak tri puta nedeljno. Završili smo prvi nacrt, koji se sastoji od tri zakona, Zakona o regulatornom telu za energetiku, Zakona o energetici i Zakona o elektroenergetici. Ti se zakoni zasnivaju na slovenačkim, hrvatskim, bosanskim, poljskim, mađarskim i bugarskim zakonima, i u skladu su sa direktivama Evropske Unije i memorandumom o razumevanju potpisanim u Atini, a Kosovo je član. Zakoni će, generalno gledano, Kosovu omogućiti da postane deo konkurentnog i

To be continued at pg. 23

Demokratija kao spas

Skupštinski Odbor za finansije i ekonomiju održao je januara svoju prvu sednicu otvorenu za javnost da bi preispitao zakon o uspostavljanju Privredne komore Kosova. Zamenik predsednika odbora, Fatmir Redžepi, proglasio je ovaj test demokratije velikim uspehom koji je izneo na videlo jako potrebna mišljenja kosovskih poslovnih ljudi.

Autor teksta Jeff Bielej, OEBS - zamenik portparola

“Želimo da nas vide kao partnera u razvijanju poslovanja na Kosovu,” rekao je g-din Redžepi. “Interesovala su nas mišljenja i gledišta svih o principima izrade ovog zakona.”

U stvari, bilo je sasvim prirodno da se pozovu poslovni lideri da se obrate skupštinskom odboru, dodao je on, jer se zakon o kome je reč razmatrao u njihovo ime. “Nismo mogli tek da obavimo ovaj posao sami. To je zakon za drugu zajednicu. Trebalo nam je njihovo učešće.”

Koristeći priliku da kažu svoju reč, mnogi predstavnici kosovskih preduzeća prisustvovali su sednici, i govorili o nekoliko ključnih elemenata zakona koji je sastavilo Ministarstvo finansija i ekonomije.

G-din Redžepi je pojasnio da je jedno od glavnih pitanja bilo da li bi članstvo u Privrednoj komori bilo obavezno za sve kosovske firme, za koje je rekao da broje preko 50.000. Po nacrtu koji je sastavilo ministarstvo, sve firme bi morale da postanu članovi komore i da organizaciji plaćaju članarinu.

Ovaj sistem prati model rada Privrednih komora u nekoliko razvijenih evropskih zemalja, kao što su Francuska i Nemačka. Istovremeno, većina drugih zemalja u balkanskom regionu ima dobrovoljna poslovna udruženja, kaže g-din Redžepi, gde svako preduzeće može samo da odluči da li želi da pristupi lokalnoj privrednoj komori i plaća članarinu.

Na sednici su predstavnici

poslovne zajednice rekli da je zakonski pristup bio previše rigidan, i oduzeo im pravo da odlučuju o tome kako da organizuju svoju Privrednu komoru.

G-din Redžepi se složio sa ovim načelom, rekavši da zakon “mora da podržava interese posla a ne države, koja ima mnoge druge zakone donešene u njenom interesu.”

Isto tako, rekao je da bi odbor uzeo u razmatranje donošenje amandmana na zakon da bi se Privrednoj komori dozvolilo da održava referendum poslovnih ljudi o pitanju mandatnog članstva. “To je demokratski način, dozvoliti Privrednoj komori da sama pronade način odlučivanja o tome šta je najpo-desnije.”

Ostala pitanja o kojima se razgovaralo na sastanku uključila su Poslovnike komore i način izbora njenih rukovodioca. U ovoj oblasti su takođe dati važni predlozi da bi se poboljšao nacrt zakona i ispravile odredbe za koje su neki učesnici smatrali da bi stvarale odozgo centralizovanu organizaciju sa previše jakim rukovodećim telom.

Takođe, zakon se, onako kako je prvo bio napisan, odnosio samo na Privrednu komoru, dok je na otvorenoj sednici bilo predloženo da nacrt zakona treba da se promeni da bi se šire primenjivao. I ovde je g-din Redžepi smatrao stanovišta poslovnih ljudi korisnim za izradu zakona “koji ne zatvara

Fatmir Rexhepi

konkurenciju, nego je otvara i omogućava.”

“Zakon treba da bude o Privrednoj komori i drugim udruženjima za organizaciju posla,” rekao je. “Odnosno, komora ne treba da ima monopol.”

Sad kada se ova mera preispituje u odboru, predlozi poslovne zajednice biće uključeni u zakon. “Želimo da ga otvorimo da bi bio demokratski i pogodniji za poslovanje,” rekao je zamenik predsednika.

Sve u svemu, otvoreni sastanak o zakonu pokazao je da je postupak izrade zakona neophodan za kvalitetan rad skupštine. Otvorena razmena ideja i načela sa onima čiji su interesi

u pitanju, ojačala je odbor da bi iste predstavljao na najbolji mogući način.

“Otvorenom sednicom izbegli smo mešanje politike. Ona je ostala van njihove organizacije,” rekao je g-din Redžepi.

Iako će se konačni zakon verovatno značajno razlikovati od nacrtu koji je podnelo ministarstvo, zamenik predsednika odbora je rekao da je dužnost parlamentaraca da o tome odlučuju. “Mi kao poslanici moramo da imamo demokratski pristup, čak i ako je ovo nešto što je ministarstvo pripremilo.”

Na kraju je rekao, “Zakon je skupštinski”

Zakonodavna strategija Kosovske vlade tokom oktobra 2004

Jedan od glavnih zadataka kosovske Vlade je izrada zakonodavnog okvira koji bi omogućio normalan život na Kosovu. Očigledno je da je zakonodavni program vlade, koji je usvojila skupština rane 2002. godine, znatno promenjen. Vlada i skupština uopšte nisu obradile neke nacрте zakona u predviđenim rokovima, dok je srećom – bilo i slučajeva kada su programske orijentacije ispunjene iznad očekivanja. Uzimajući u obzir da je tokom ove godine puno nadležnosti preneto na Privremene institucije samouprave (PIS), nova zakonodavna strategija je postala neophodnost. Zakonodavna strategija vlade za vremenski okvir od oktobra 2003. do oktobra 2004. nesumnjivo predstavlja jedan od najvažnijih akata koje je usvojila Vlada Kosova.

Azem Hajdari, Sekretar u vladi

Predlog za pripremu ovog važnog dokumenta inicirala je kancelarija premijera kao preporuku Vlade Kosova od 12. septembra 2003. godine. Vlada Kosova je usvojila ovaj predlog na sastanku koji je održan 17. septembra 2003. godine. Kao posledica toga premijer Kosova je 22. septembra potpisao odluku br. 69/4 "O osnivanju radne grupe za pripremu strategije". Članovi radnih grupa, uključujući i glavne aktere zakonodavne politike na Kosovu (kancelarija premijera, Ministarstva, skupština, kao i civilno društvo), posle intenzivnog rada, uspeali su da pripreme dokument, koji je potom usvojila vlada Kosova na sastanku održanom 15. oktobra 2003. godine. Zakonodavna strategija vlade za gore navedeni period stvara okvir za nacrt 119 zakona, određuje zakonodavne prioritete Kosova, određuje obaveze aktera i definiše vremenske okvire za sprovođenje ovih prioriteta. Važno je napomenuti da je strategija dovoljno fleksibilna, jer ne sprečava ostale zakonodavne inicijative, ako akteri u kosovskog zakonodavstva takve inicijative smatraju neophodnim. Činjenica da je vlada u zadnje vreme usvojila pravne inicijative koje nisu predviđene usvojenom strategijom potvrđuje ovu činjenicu. Zakon o

međunarodnim zajmovima predstavlja tipičan primer ove fleksibilnosti.

Potrebna za pripremom ove zakonodavne strategije kosovske Vlade ima nekoliko opravdanja. Prilikom osnivanja vlade, ispostavilo se da deo vladinog programa koji se bavi zakonodavstvom pokriva je vremenski period do 31. oktobra 2003. godine. Početni zakonodavni program vlade u nekim svojim važnim elementima, procenjen je kao nedovršen. Jasno je da vladin program, što se tiče zakonodavnog okvira, pripremljen brzo u vreme kada su PIS tek počele sa radom. U to vreme postojala je samo nekolicina lokalnih eksperata koji su uključeni u proces. Čak i oni eksperti koji su bili deo institucija bili su delimično uključeni ili čak uopšte nisu učestvovali u pripremi programa. Okolnosti su sada drugačije na Kosovu; pa je stoga određivanje zakonodavnih prioriteta smatra vremenskim imperativom.

Shodno Ustavnom okviru o PIS Kosova i u pravcu ubrzanja prenosa nadležnosti, potpunijavanju pravne infrastrukture, koja je trenutno u nadležnosti misije UN na Kosovu, predstavlja ključno pitanje.

Od zakonodavne strategije Kosova za period oktobar 2003.

do oktobar 2004. očekuje se da pro-uzrokuje višestruke različite efekte. Neki od najznačajnijih uticaja koje bi strategija imala su:

Prvo – Zakonskim sredstvima koja su određena za prioritete zakonodavne strategije vlade, Kosovo će biti u mogućnosti da reguliše, u mnogim sferama, razne važne odnose u društvu;

Drugo – Ovi zakoni će privesti kraju zakonodavni vakum, ispraviti pravne nedostatke, i sprovesti razne zakone Srbije i bivše Jugoslavije na teritoriji Kosova;

Treće – Kada se utvrdi da su ovi zakoni u skladu sa standardima UN-a i zakonima država članica UN-a, igraće jako važnu ulogu u približavanju Kosova Evropi i širim integracijama;

Četvrto – Četvrti efekat je nesumnjivo političke prirode, jer će ovi zakoni voditi Kosovo u pravcu željenje budućnosti;

Premijer Bajram Rexhepi

Peto – Ova skupina zakona će imati važan efekat na ispunjenju građanskih interesa, jer će oni po prvi put imati zakon svoje zemlje koji je usvojila Skupština Kosova i

Šesto – Ovi zakoni omogućavaju adekvatne uslove za ispunjenje kolektivnih i individualnih potreba građana Kosova, jer će oni uređivati važne sfere života na Kosovu, uključujući ekonomsku i socijalnu oblast i zaštitu životne sredine.

Studijska poseta belgijskom i evropskom parlamentu

U drugoj nedelji decembra 2003. godine, mešovita delegacija sastavljena od dva člana skupštine i pet radnika sekretarijata kosovske Skupštine, posetila je belgijski Dom predstavnika i Evropski parlament u Briselu. Glavni cilj ove studijske posete bio je da obezbedi praktični uvid u oprobani elektronski sistem vođenja dokumentacije parlamenta (DMS) u jednom višejezičkom okruženju. Ta poseta omogućila je učesnicima da steknu detaljne informacije o filozofiji, parlamentarnoj kulturi, radnoj sredini i praktičnoj saradnji sa upošljenicima belgijskog parlamentarnog sekretarijata.

Rodžer F. Roj,

rukovodilac projekta SPEAK, projekta za pomoć kosovskoj Skupštini, međuparlamentarna unija UNDP-Kosovo

Toplu dobrodošlicu delegaciji priredio je nedavno izabran Generalni sekretar belgijskog Doma predstavnika, g-din. Robert Myttenaere. Bilo je očigledno, kako je studijski plan napredovao, da g-din Myttenaere i njegovi radnici nisu štedeli napore da pripreme detaljni program koji se bavio potrebama kosovske delegacije u kontekstu projekta za pomoć elektronskih arhiva parlamenta na Kosovu (SPEAK). Pokazalo se da je šetnja između sastanaka u belgijskom parlamentu predstavljala bogato iskustvo za delegaciju. Mnogi hodnici i prostorije koji povezuju Dom predstavnika i Senat prikazuju bogatu kulturnu baštinu Belgije uključujući istoriju njenog parlamenta, osnovanog 1830. godine. Ovo se vidi na mnogim velikim tapiserijama, slikama u ulju, skulpturama i antikvitetima.

Program je oblikovan na taj način da su svi članovi kosovske delegacije mogli da steknu neke korisne informacije i praktični uvid o tome kako tačno parlament radi u "elektronskom svetu" koristeći sistem vođenja dokumentacije belgijskog parlamenta kao standard.

Prvi dan

Nakon prezentacije o belgijskom zakonodavnom sistemu i postupku, delegacija je krenula

u detaljni obilazak biblioteke belgijskog parlamenta koja vodi evidenciju po brojevima dokumenata, snima mikrofilmove i skenira dokumenta radi razvijanja svoje baze podataka. Popodne je delegacija imala prezentaciju o ulozi informativne tehnologije u celokupnom zakonodavnom procesu. Zatim je usledila živa diskusija parlamentarne radne grupe ministarstva naučne politike. Ministarstvo je obezbedilo jako pozitivne zaključke skorašnjeg nacionalnog istraživanja o prihvaćenosti javnog elektronskog glasanja kod javnosti. Dan se završio prezentacijom o svim administrativnim aspektima nacarta zakona, zakonodavnim inicijativama i izmenama zakona.

Drugi dan

Jutro je započelo prezentacijom o parlamentarnom odelu za evidenciju i arhive vezano za trenutne poslove. To se pokazalo jako korisno za kosovskog bibliotekara, g-đu Memiši, i g-đu Šukriu, poslanika koja se bavila arhivama. Zatim je usledilo deo o sadašnjem sistemu brojanja i

Kosovska delegacija u toku posete Belgijskom parlamentu u Briselu.

numerisanja arhiva i evidencije parlamenta. Popodne su bile prezentacije o digitalnom vođenju zapisnika, korišćenju Digivox-a za evidentiranje sastanaka odbora. Na kraju je organizovana poseta štampariji parlamenta.

Treći dan

Delegaciji je predstavljena vrlo korisna prezentacija o korišćenju informativne tehnologije za prevođenje dokumentacije parlamenta i o otvaranju Karefor (Carrefour) banke baza podataka za sve vidove belgijskog zakonodavstva.

Popodnevna sednica bila je pos-

većena detaljnoj obradi pisanjem nacarta tekstova zakonodavnih sesija i administrativnih instrumenata koji se koriste za ovaj posao sastavljanja nacarta. Učesnicima je pokazano kako upošljenici taj posao obavljaju pomoću svojih računara.

Četvrti dan

Belgijski Dom predstavnika organizovao je specijalni jutarnji sastanak sa belgijskim državnim Savetom koji nadgleda zakonitost svih predloga zakona koje daju belgijski ministri na federalnom i državnom nivou.

Popodne je bilo posvećeno po-

seti evropskom parlamentu koji se naročito pripremio za delegaciju u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom. Prezentacije je dao Generalni direktor odseka za odnose sa nacionalnim parlamentima i skupštinama koje nisu članovi evropskog parlamenta. Ostale sednice posvetile su se radu biroa sekretarijata, i posetom Centru za dokumentaciju parlamenta. Popodne se završilo jako živom sednicom na kojoj su učestvovali g-din Džefri Haris i g-đa Sabina Mazi-Zisis iz Biroa za jugozapadnu Evropu. Održan je vrlo detaljan i iskren razgovor o situaciji na Kosovu koji je zaključen odličnom prezentacijom g-dina Fatmira Sejdia, poslanika i člana predsedništva kosovske Skupštine i g-đe Edi Šukriu, poslanika.

Dokumentacija i prezentacije

Kao rezultat studijske posete Briselu prikupljeno je mnogo vrlo korisnih i praktičnih informacija na engleskom i francuskom jeziku. Taj materijal unosi se u bazu podataka pomoću referenci koje su nam obezbedili belgijski Dom predstavnika, belgijski Senat i Evropska unija. Štampani primerici svih sakupljenih dokumenata i prezentacija biće u katalogu i dostupni preko kancelarije SPEAK u kosovskoj Skupštini.

U svojim zaključcima o studijskom putovanju u Brisel, g-din Sali Redžepi, načelnik plenarnog i proceduralnog odseka (kancelarije za žalbe) sumirao je posetu Briselu sa opservacijom: "Stekli smo dragocena znanja o radu belgijskog Doma predstavnika, o tome kako raditi sa zakonima, te o korišćenju informativne tehnologije za pripremu, pronalaženje i dostavljanje parlamentarnih dokumenata."

Odbor skupštine posećuje svoje kolege u Sarajevu

U sklopu regionalnog programa parlamentarne razmene, Fridrih Erbert Štiftung fondacija (FES) organizovao je radnu posetu u Sarajevu za odborom za rad i socijalna pitanja Skupštine Kosova. Ova poseta je trajala od 29. novembra do 3. decembra 2003. godine, u vreme kada je proces privatizacije u Bosni i Hercegovini bio pod revizijom. Delegaciju je profesionalno predvodila predsedavajuća u odboru Stojanka Petković.

Besa Luža, FES programe koordinator za Kosovo

Može se reći da neki aspekti ekonomskog, političkog i socijalnog stanja na Kosovu i u Bosni i Hercegovini slični. Najpre, imaju zajedničku istoriju u bivšoj Jugoslaviji. Imaju različite etničke grupe i moraju da misle o balansu u vladi. Isto tako, situacija u sferi zapošljavanja, socijalni sistem i ekonomski razvoj su jako slični, iako je Bosna i Hercegovina napredovala u nekim od ovih reformi. Iskustvo u zakonodavnom procesu gde tri etničke zajednice rade zajedno na federalnom nivou je jako važan element koji smo mi želeli da podelimo sa kosovskim parlamentarima. Činjenica da je BiH iskusila misiju UN-a i njeno zalaganje na polju stvaranja politike i upravljanje zemljom predstavljala je izazov za grupu u razumevanju funkcionisanja istovetne šeme na Kosovu.

FES je bio u kontaktu sa parlamentom BiH kako bi organizovali ovaj sastanak za koji smo mislili da će biti jako značajan za kosovsku delegaciju. Struktura delegacije se zasniva na proporcionalnoj partijskoj i etničkoj zastupljenosti. Grupa je bila sastavljena od 8 parlamentaraca, prevodioca i FES koordinatora u Prištini.

Kako bi obezbedili punu posvećenost, odlučili smo se da ovaj put ponudimo samo jednom odboru, to jest odboru za rad i socijalna pitanja, smatrajući da on može da odgovori radu dva odbora sa sarajevske strane, odboru za rad, zdravlje i socijalna pitanja i odboru za invalide, veterane rata i nestala lica.

Stigli smo u Sarajevo u vreme kada su odbori bili usredsređeni na procedure za reviziju procesa privatizacije u BiH. Delegacija je održala sastanke sa predsedavajućima i ostalim članovima odbora. Delegacija je isto imala šanse da učestvuje na plenarnim zasedanjima na poziv Predsedavajućeg parlamenta, g-dina. Muhameda Ibrahimovića koji se priključio delegaciji tokom tri večeri i aktivno učestvovao u diskusijama. Kosovska delegacija je dobila obećanja od bosanskih kolega za stručnu pomoć.

Zamenik ministra za rad i socijalna pitanja je isto tako primio delegaciju i dao im pregled situacije u sferi zaposlenja, socijalne šeme, penzija i drugih pitanja. Drugi važni sastanak je održan sa vladinim odborom ministara, radnom grupom o strategiji za smanjenje siromaštva i razvoj, kojom je predsedavao

g-din. Haris Mesinović, bivši ministar za rad.

Delegacija je dobila puno materijala od Federalnog parlamenta i ministarstava koje su posetili, uključujući i nacrt strategije koje je pomenuta gore. Celokupno bosansko zakonodavstvo iz ove oblasti je sada na raspolaganju kosovskim parlamentarima i oni mogu da uporede sa svojim.

Grupu je predvodila g-đa. Stojanka Petković iz koalicije Povratak. Ona je predvodila delegaciju na jako konstruktivan način, izbegavajući diskusije koje mogu dovesti do etničkih podela, stimulirajući pri tom konstruktivne debate o profesionalnim pitanjima. Ona je isto tako predstavila rad svog odbora, probleme sa kojima se odbor susreće, postignute rezultate i izazove. Iako je to bila slučajnost, grupu su najviše sačinjavale žene, tako da je jednakost polova odigrala važnu ulogu u pozitivnom kursu posete.

Odbornici skupštine iz Prištine i Sarajeva su se složili da nastave saradnju i FES koncept posete je bio procenjen sa obe strane kao profesionalan i sadržajan i kao takav vredan dalje saradnje.

Poslovnik Skupštine: Nova verzija

Da bi zakonodavna vlast poslovala efikasno svi članovi zakonodavne vlasti moraju da poznaju pravila po kojima funkcioniše skupština. Bez jasnih i opšte prihvaćenih pravila zakonodavna vlast će se suočiti sa mnogim proceduralnim i, konačno, političkim raspravama.

Kevin Devo (Deveaux),
Nacionalni institut za demokratiju (NDI)

Kevin Deveaux

Skupština Kosova sazvana je ubrzo posle novembarskih izbora 2001. g. Radi pružanja pomoći oko inauguracione sednice Skupštine UNMIK je izradio Privremeni poslovnik koji je Skupština trebalo da koristi dok ne dobije vreme da izradi novi revidirani Poslovnik. Oduvek se pretpostavljalo da će Skupština Kosova koristiti Privremeni poslovnik samo kratko vreme.

U leto 2002. Skupština je odredila radnu grupu PP (poslanika parlamenta) da izradi novi Poslovnik. Predsedavajući grupe bio je Arsim Bajrami a ostali članovi bili su Fatmir Sejdiu, Nekibe Kelmendi, Bajram Kosumi, Muhamet Kelmendi i Dragiša Krstović. Zadatak radne grupe

nije bio da se prepisu sve klauzule Privremenog poslovnika već da se Poslovnik poboljša, ali i da se osigura da pravila o radu budu usaglašena sa Ustavnim okvirom.

Nacionalni institut za demokratiju (NDI) je saradivao sa Skupštinom Kosova od dana kada je ona obrazovana krajem 2001. Preko Inicijative za podršku Skupštini (ASI) i uz pomoć USAID, NDI je obezbeđivao tehničku podršku radnoj grupi prilikom izrade novog Poslovnika.

U drugoj polovini 2002. g., radna grupa se redovno sastajala i razgovarala o izmenama Poslovnika. Poslanici su se posebno brinuli da osiguraju da građani Kosova mogu da učestvuju u zakonodavnom procesu, bilo da se to radi preko javnih rasprava ili podnošenjem peticija. Revizija Poslovnika završena je decembra 2002. i revidirani nacrt Poslovnika Skupština je usvojila januara 2003. Revidirani Poslovnik Skupština je usvojila na svojoj plenarnoj sednici od 9. januara 2003.

Najvažnije izmene Poslovnika obuhvataju:

- Sednice odbora predviđeno je da budu otvorene za javnost, osim u jako ograničenim okolnostima
- Poslanici imaju pravo da podnose "interpolacije" –

sredstva kojima se vlada prinuđuje da objasni određene odluke ili politiku

- Određeni su rokovi za podnošenje dokumentacije i zahteva Skupštini, pri čemu se osigurava blagovremeno prevođenje istih
- Odbori kao i poslanici individualno imaju pravo da urade nacrt zakona i da podnose nacрте zakona Skupštini na razmatranje
- Parlamentarne grupe imaju veća ovlašćenja i odgovornosti
- Ministar se može prinuditi da prisustvuje i svedoči na sastanku odbora
- Mogu se obrazovati *ad hoc* odbori za istragu određenih stvari
- Mandati svih odbora jasno i detaljno su izloženi u dodatku Poslovnika

Skupština Kosova smatra da je Poslovnik interni dokument i da za njega nije potrebno odobrenje SPGS. Međutim, UNMIK ima drugačije mišljenje i februara 2003. UNMIK je istakao sedam problema u vezi revidiranog Poslovnika. UNMIK nije bio spreman da odobri revidirani Poslovnik dok se ne unesu promene u vezi ovih sedam tačaka. UNMIK je zabrinut zbog ovih

izmena jer smatra da se njima krši Ustavni okvir.

Marta 2003, Služba za pravne poslove (SPP) UNMIK-a i Skupština sastali su se da nađu rešenje za ovaj problem. Na ovom sastanku ostvaren je napredak i rešeno je četiri od sedam problema. Skupština se složila da se radna grupa ponovo okupi i preispita sedam problema i da da preporuke za dalje izmene revidiranog Poslovnika. Radna grupa podnela je izveštaj predsedništvu i Skupštini oktobra 2003. Skupština je usvojila izmene Poslovnika i ispoštovala mnoge primedbe UNMIK-a.

Međutim, nisu otklonjene sve brige UNMIK-a. Zbog toga, SPGS još uvek nije usvojio revidirani Poslovnik. Skupština i dalje primenjuje revidirani Poslovnik u obavljanju svoje delatnosti. Nadamo se da će se u skoroj budućnosti razrešiti konfuzija koja je nastala usled ovih problema.

NDI će raditi sa svakom parlamentarnom grupom u sledećih par meseci i organizovaće kurseve obuke u vezi revidiranog Poslovnika. Nadamo se da ćemo pružanjem pomoći svakoj grupi parlamentarne grupe ostvariti veći uticaj u Skupštini Kosova i, s druge strane, osigurati da se Skupština pridržava Poslovnika i posluje efikasnije.

Fondacija Friedrich Naumann organizovala je radnu posetu austrijskom Parlamentu

Delegacija Skupštine Kosova, u kojoj su se nalazili predsedavajući i članovi Odbora za finansije i ekonomiju, trgovinu i industriju i budžet, posetila je Austriju 09. decembra 2003. Posetu je organizovala kancelarija Fondacije Friedrich Naumann koja ima sedište u Prištini. Delegacija se sastala sa članovima odbora u austrijskom Parlamentu, sa potpredsednikom austrijskog Parlamenta, g. Hajncom Fišerom (Heinz Fischer), sa predstavnicima OEBS u Beču i sa konsultantskim agencijama.

Haki Shatri i Minire Çitaku

Članovi kosovskog Parlamenta imali su priliku da se bliže upoznaju sa strukturom, radom i istorijom austrijskog Parlamenta. Kasnije je delegacija kosovske Skupštine imala odvojene sastanke sa članovima odbora u austrijskom Parlamentu, kao i sa predsednicima odbora za budžet, odbora za privredu i odbora za trgovinu.

Tokom svih ovih sastanaka austrijski parlamentarci su izrazili volju i spremnost da nastave sa ovakvim sastancima sa kosovskim kolegama, kako u smislu prenošenja austrijskog iskustva tako i u smislu uspostavljanja zvaničnih kontakata sa Prištinom. Vredna je pomena i činjenica da su razgovori sa austrijskim članovima parlamenta bili uglavnom fokusirani na istraživanje novih mogućnosti za veće uključjenje austrijskih preduzeća u razne oblasti privrede na Kosovu.

Predstavnici odbora kosovske Skupštine sastali su se sa svojim kolegama iz austrijskog Parlamenta.

Sastanak sa g. Heincom Fišerom, koji je više godina bio predsednik austrijskog Parlamenta a sada je potpredsednik, imao je poseban značaj. G. Fišer je na početku svog govora pomenuo svoju posetu Kosovu 2002.g., na poziv Skupštine Kosova i OEBS. Reкао je da je upoznat sa trenutnom situacijom na Kosovu. Pored konsultacija i razmene informacija,

predstavnici odbora Skupštine Kosova sastaju se sa kolegama iz Austrijskog parlamenta

g. Fišer je odgovorio i na pitanje koje je postavio jedan član kosovskog parlamenta u vezi šansi Kosova da postane član Evropske unije, pri čemu je rekao da pristupanje Kosova EU trenutno zavisi od njegovog konačnog političkog statusa. G. Fišer je izrazio svoju želju za mirnim i pravičnim rešenjem ovog pitanja. Prenoseći svoju konačnu poruku za poslednju fazu proširenja EU g. Fišer je rekao da Kosovo – zajedno sa nekim susednim zemljama – treba da se upiše na spisak zemalja za pristupanje EU. Na kraju sastanka, g. Fišer i g. Haki Shatri dali su intervju Austrijskoj novinskoj agenciji o ulozi i značaju ove posete.

Pored ovih sastanaka, predstavnik Ministarstva obrazovanja, nauke i kulture primio je delegaciju Skupštine Kosova. Na ovom sastanku delegacija je imala priliku da se bolje upozna sa Austrijom, posebno sa istorijske tačke gledišta ali imajući u vidu i sadašnju si-

tuaciju i obrazovni sistem.

Za Kosovske parlamentarce organizovan je isto tako srdačan prijem u glavnom štabu OEBS u Beču. Tom prilikom kosovska delegacija se upoznala sa strukturom ove or-

ganizacije – uz poseban naglasak na aktivnosti OEBS na Kosovu i regionu. G. Alexander Nietzsche (Niče), OEBS službenik za informisanje javnosti, obrazložio je način na koji funkcioniše ova institucija, ističući njen doprinos za organizovanje poslednjih parlamentarnih izbora i predstojećih izbora na Kosovu, kao i umešanost i pružanje OEBS pomoći za rad Policijske škole u Vushtrri/Vučitrnu.

Isto tako, gđica Margaretha Ueber (Iber), politički službenik Misije u Saveznoj Republici Nemačkoj pri Stalnom savetu OEBS, dala je prikaz uloge i angažovanja Nemačke u OEBS.

Između mnogih sastanaka koji su organizovani sa kolegama austrijskim parlamentarcima jedan od najplodonosnijih bio je onaj sa austrijskim ekspertima za energiju. Na ovom sastanku, a isto je bilo i na svim ostalim sastancima, kosovska delegacija imala je priliku da razmeni profesionalne ideje i iskustva sa kompetentnim austrijskim

konsultantima. Na ovom sastanku jasno je izneta sadašnja situacija i potrebe, mogućnosti i izgledi za razvoj u oblasti energetike, naročito električne energije na Kosovu. Ovo pitanje isto tako je razmatrano u vezi sa i u poređenju sa energetsom situacijom u drugim susednim zemljama. U tom smislu vođen je razgovor sa austrijskim ekspertom za energiju, Dr. Folkerom Kierom (Volker Kier), koji je jako dobro upoznat sa opštim okolnostima na Kosovu.

Koncept posete - kombinaciju teoretskog i praktičnog uvida u stanje stvari – dobro su ocenili svi učesnici, što predstavlja nastavak podrške Fondacije Friedrich Naumann odgovarajućim odborima od samog obrazovanja Skupštine.

Znanje i iskustvo koje su članovi kosovske Skupštine stekli u Austriji može se zapaziti po posvećenosti koje su oni pokazali odmah po povratku na Kosovo. Održana je javna rasprava o ulozi, funkciji i zadacima Privredne komore u januaru mesecu, a kasnije se pored drugih očekuje i drugi zakon o energiji.

Kancelarija Fondacije Friedrich Naumann u Prištini nastaviće da bude jako aktivna i pruža pomoć u izgradnji demokratskih institucija, kao i da daje svoje ocene za obrazovanje razvijene privrede na bazi EU kriterijuma "Acquis Communautaire" (Zajedničkih dostignuća).

Aktivnosti za podršku skupštini

Nemački poslanik govori o parlamentarnim postupcima odlučivanja

Fridrih Ebert Stiftung (FES) je pozvao g-dina Karstena Šonfelda, poslanika iz nemačkog Bundestaga, da se 29. i 30. novembra 2003. godine sastane sa kosovskim političarima u Đakovici da bi razgovarali o postupcima odlučivanja unutar i između političkih grupa. Među učesnicima iz skupštine bili su Fatmir Sejdiu, Hidajet Hiseni i Naim Maljoku, kao i političari sa opštinskog nivoa te iz stranačkih omladinskih foruma.

G-din Šonfeld je dao pregled svojih iskustava u organizovanju grupe mladih parlamentaraca u svojoj političkoj grupi. Izneo je prvobitne brige stranačkog rukovodstva i kasnije popravljane internog procesa odlučivanja strukturisanjem internih diskusija koncenzusom. Zatim je grupa razgovarala o primenljivosti njihovih iskustava na političku situaciju na Kosovu kao i o pronalaženju političkih rešenja pitanja kao što su obrazovanje, zaštita životne okoline, privredni razvoj, vladavina prava i evropska integracija.

Skupština pokreće svoj veb-sajt

Očekuje se da u toku februara 2004. godine odsek za medije i publikacije kosovske Skupštine pokrene veb-sajt kosovske Skupštine. To će biti prvi zvanični veb-sajt koji su pokrenule Privremene institucije samouprave. Veb-sajt sadrži informacije o članovima skupštine kao i materijal o njoj strukturi i sekretarijatu. Biće uključeni i zakoni koje je skupština do sada usvojila i kalendar trenutnih aktivnosti koje se tamo odvijaju. Ovaj veb-sajt ima za cilj da uveća vidljivost i transparentnost kosovske Skupštine. Dizajnirala ga je domaća firma "Rota Interaktiv". Projekat finansira OEBS-ovo odeljenje za demokratizaciju.

TV emisija o radu skupštine u 2003. godini

Koje su najvažnije odluke koje je kosovska Skupština donela tokom protekle godine? Šta bi popravilo rad skupštine? Koliko su sami članovi skupštine kritični o radu skupštine? Šta članovi smatraju uspehom u svom radu, koji su njihovi problemi?

Ova pitanja upućena su poslanicima kosovske Skupštine u trećoj tridesetominutnoj televizijskoj emisiji koju su snimili novinari RTK, KTV i Bote Sot, a napravili su je vođeni instruktorom, g-đom Ljerkom Bizilj iz RTV Slovenije. Emisija pokazuje kako je ocenjen rad Skupštine, koji su kritikovali ili opravdavali javni i politički analitičari, stavljajući ga u kontekst zahteva birača.

Prve dve emisije bavile su se više nedeljnim radom skupštine, dok je treći i poslednji deo napravljen iz analitičkog ugla godišnjeg rada kosovske Skupštine. Emisije su snimljene u kooperaciji sa timovima za podršku medijima i Centralnoj vladi OEBS-ovog odeljenja za demokratizaciju, da bi se novinarima koji izveštavaju o skupštini pomoglo da prošire svoja znanja i konsoliduju veštine u pravljenju uravnoteženih emisija u kojima

se govori o stavovima različitih političkih stranaka. Projekat je uključio i putovanje u Ljubljanu novinara koji izveštavaju o kosovskoj Skupštini, da bi posetili RTV Sloveniju i videli kako ona izveštava o slovenačkom parlamentu. Ovo studentsko putovanje, oktobra meseca, bilo je jako korisno za novinare, omogućavajući im da obogate svoja iskustva.

Krajnji cilj projekta bio je da doprinese objektivnijem izveštavanju medija o radu skupštine, i istovremeno da više informacija kako bi se stanovnici Kosova bolje upoznali sa dešavanjima u političkoj areni i uvećala transparentnost skupštine u očima birača. *(Piše Ljizabeta Paljoka)*

Pripreme za sprovođenje zakona o pristupu zvaničnim dokumentima

Novembra 2003. godine, SPGS je proglasio zakon o pristupu zvaničnim dokumentima. Ovaj zakon će obezbediti pravo svim stanovnicima Kosova na pristup svim javnim dokumentima koje poseduju Privremene institucije samouprave, opštine i mnoge druge vladine institucije. Nacionalni institut za demokratiju (NDI) je blisko sarađivao sa kancelarijom premijera i drugim nevladinim organizacijama, uključujući IREX, u pisanju nacrtu zakona, da bi ovaj bio podnet Centralnoj Skupštini. NDI je radio i sa Odborom za javne službe da bi se održale otvorene sednice o nacrtu zakona.

Sada pošto je zakon usvojen, NDI će obezbediti obuku za javne radnike, poslanike i opštinske radnike da bi se osiguralo ispravno sprovođenje ovog zakona. Obuka će biti održana od 16. do 20. februara 2004. godine. Druge nevladine organizacije obezbediće obuku novinara i drugih zainteresovanih grupa u 2004. godini.

Informisanje kancelarija stranih zemalja u Prištini

U predstavnštvu misije OEBS-a na Kosovu, 15. decembra 2003. godine održan je konsultativni sastanak sa predstavnicima kancelarija stranih zemalja. Tom prilikom, ambasador Paskal Fijeski je izvestio o napredovanju priprema za skupštinske izbore u 2004. godini, pomenuvši da još uvek nije određen konkretan dan izbora. Odeljenje za izbore je ukazalo na uspostavljanje sekretarijata Centralne izborne komisije i problem primopredaje odgovornosti za izbore ovom nedavno uspostavljenom i nezavisnom telu. Tim za podršku Centralnoj vladi dao je pregled pomoćnih aktivnosti namenjenih skupštini od njenog osnivanja i izneo prioritete za 2004. godinu. Od ovih prioriteta, koordinacija međunarodnih programa za pomoć kosovskoj Skupštini u okviru Inicijative za podršku Skupštini (IPS) ima najvažniju ulogu. IPS-ovi partneri su predstavili svoje prioritete za pomoć skupštini u 2004. godini i razgovarali sa predstavnicima kancelarija stranih zemalja o različitim pitanjima vezanim za politiku. Jedno od ovih pitanja bila je ogromna potreba za zakonodavnim radom koji izvršna vlast namerava da nameni skupštini u toku predstojeće izborne godine, za koji je potrebna dodatna pomoć i usklađivanje međunarodnih programa podrške.

Konačni izveštaj o sarajevskoj konferenciji

Parlamentarci iz 11 parlamenata jugoistočne Evrope, uključujući kosovsku Skupštinu, sastali su se od 2. do 4. oktobra 2003. godine u Sarajevu da bi razgovarali o zajedničkim problemima vezanim za smanjenje siromaštva i ekonomski razvoj. Konačni izveštaj sa ove OEBS-ove konferencije objavljen je na engleskom, srpsko-hrvatsko-bosanskom, albanskom i makedonskom jeziku, i može se dobiti od svih OEBS-ovih misija u jugoistočnoj Evropi, uključujući i OEBS-ovu misiju na Kosovu.

Priručnik o otvorenim sednicama

Tokom prošle godine, nekoliko IPS-ovih organizacija je aktivno podržavalo i doprinelo organizovanju otvorenih sednica skupštinskih odbora. NDI je, uz pomoć nekih drugih organizacija, sastavio Priručnik o otvorenim sednicama. Priručnik obuhvata načine rada i primere pitanja, kao i praktične savete za pripremanje otvorenih sednica. Objavljen je na engleskom, albanskom i srpskom jeziku. Može se naći u NDI-u i OEBS-u.

Novi kolege pomažu skupštinu

Nekoliko novih ljudi pridružilo se organizacijama koje rade sa skupštinom. G-đa Doina Gimici (Rumunija) i g-din Uli Štajnle (Nemačka) postali su deo tima za podršku centralnoj vladi odeljenja za demokratizaciju pri OEBS-u. G-din Patrik R. Kedl (SAD) je postao direktor Programa za zakonodavnu podršku u NDI-u. unapred se radujemo saradnji sa njima u korist Skupštine.

Civic Herald

ASI Newsletter pozdravlja prvo izdanje svog elektronskog bliznaka, Civic Herald, oružje elektronskih medija projekta "Civilni dijalog". Projekat "Civilni dijalog" počeli su udruženje Majka Tereza iz Prišine i Centar za regionalizam iz Novog Sada uz pomoć odeljenja za demokratizaciju iz OmiK-a, fondacija Freedom House i fonda braće Rockefeller.

Civic Herald ima za cilj da promoviše i informiše javnost o inicijativama civilnog dijaloga u regionu jugoistočne Evrope, sa posebnim osvrtom na Kosovo i Srbiju. Civic Herald će se izdavati dva puta mesečno na tri jezika: engleskom, albanskom i srpskom. Dostupan je na www.osce.org/kosovo a uskoro će postojati web site projekta "Civilni dijalog": www.civil-dialogue.org. Za komentare ili uclanjenje, molimo Vas kontaktirajte na: mario.maglov@omik.org

To be continued at pg. 23

održivog tržišta električne energije.

Možda je najvažniji Zakon o regulatornom telu za energetiku. Taj će zakon omogućiti uspostavljanje jednog nezavisnog regulatornog tela, koje će biti odgovorno za licenciranje proizvođača i snabdevača energijom na Kosovu, zasnovan na objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim principima. Regulatorno telo za energetiku biće odgovorno za regulisanje i usvajanje tarifa i načina određivanja tarifa za domaćinstva, što će dovesti do boljeg snabdevanja električnom energijom po umerenijim cenama.

U ovom paketu su još dva zakona: Zakon o energetici i Zakon o elektroenergetici. Zakon o energetici odnosi se na najvažnije principe i ulogu različitih strana u uspostavljanju strategije i planova za Kosovski energetska sistem. U zakon je uključena politika koja će obezbediti efikasnije korišćenje energije i istovremeno omogućiti korišćenje obnovljivih resursa.

Zakon o elektroenergetici odnosi se na pravila i uslove za proizvodnju, transfer, distribuciju i snabdevanje električnom energijom, kao i na tržište električnom energijom. Uopšteno govoreći, oba ova zakona dovešće do boljeg stanja i boljeg funkcionisanja energetske sektora, odnosno boljeg kvaliteta, održivijeg i bezbednijeg snabdevanja za sve. Iskreno se nadamo da će nam se druge institucije pridružiti u planovima i nastojanjima. Dovoljno je reći da smo sasvim svesni činjenice da je ovo jedan proces i za koji je potrebno vreme. Ipak, uvereni smo da će transparentnim sprovođenjem predloženi zakona, problemi u energetske sektoru biti rešeni jednom za svagda.

Izjava misije

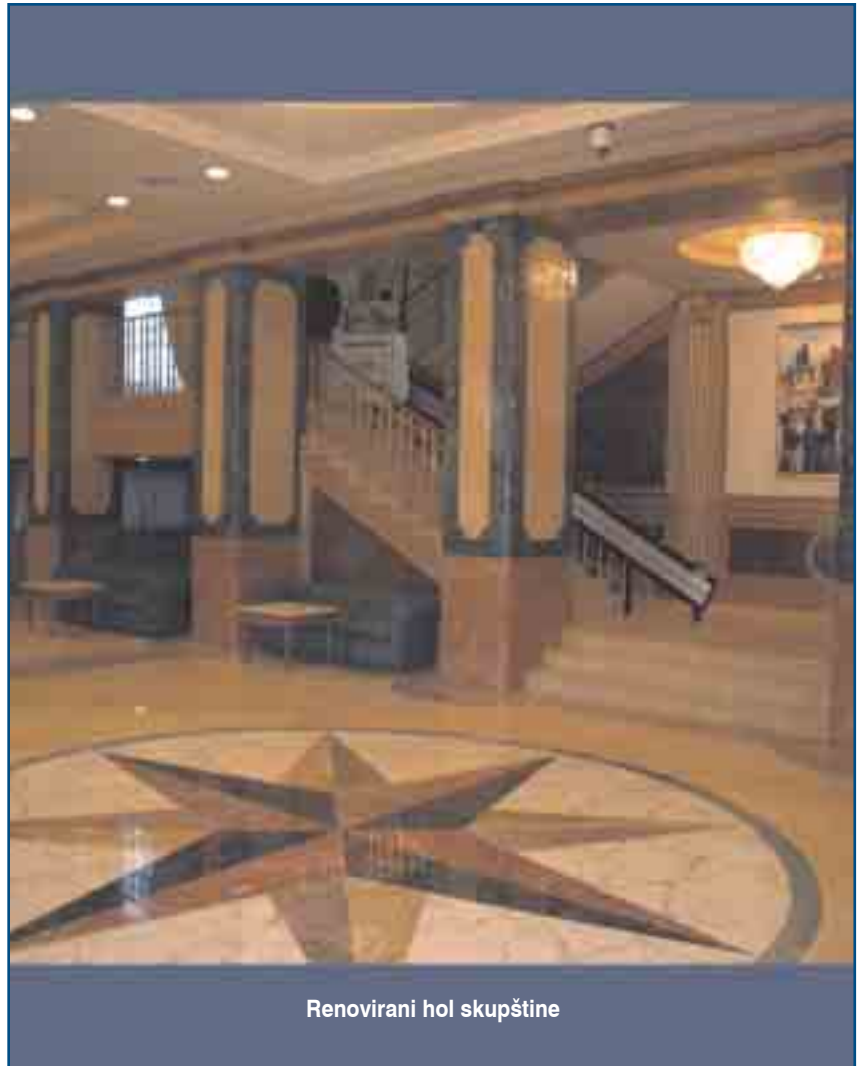
Kao međuagencijski koordinator demokratskog programa podrške Skupštini Kosova, Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) teži ka ojačavanju i profesionalnom usavršavanju Skupštine Kosova u razvoju sposobnosti kako bi ona postala stabilna, funkcionalna i produktivna zakonodavna Skupština, koja funkcioniše u skladu sa vladavinom prava i u ime svih zajednica i građana ravnopravno.

Članovi IPS radiće kako bi približili resurse jednom cilju. Rad IPS usredsrediće se na demokratsku političku kulturu zasnovanu na poznavanju i poštovanju demokratskih pravila i postupka, transparentnosti i odgovornosti prema javnosti, razvoju i primeni zakonodavnog dnevnog reda, pregledu izvršne vlasti i poštovanja višezjezičnosti u Skupštini.

Kao koordinator među agencijama koje podržavaju Skupštinu Kosova, IPS podržava Skupštinu preko konferencija i obuka, radionica sa Odborima, tehničke pomoći zakonodavnom procesu, pruža savete Predsedništvu, predesavajućima u Odborima i pojedincima koji su članovi Skupštine, organizuje radne posete drugim parlamentima, obučava pravno osoblje i tumače u Skupštini. Rad savetnika i konsultanata u Skupštini i njenim Odborima takođe spada pod koordinaciju IPS.

Trenutni učesnici u IPS:

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Konrad Adenauer Stiftung, Istočno – zapadni projekat parlamentarne prakse (Holandija), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Nacionalnim institutom za demokratiju (NDI), Razvojnim programom UN (UNDP) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (IPIU), Konzorcijum francuskog, nemačkog i belgijskog Parlamenta. Odeljenja demokratizacije pri OEBS i Sekretarijat Skupštine uz aktivnu podršku kancelarije Premijera, stuba IV UNMIK (EU) i državnih kancelarija koje se nalaze u Prištini - Austrijska, Belgijska, Nemačka, Italijanska, Holandska, Švajcarska, kancelarija Velike Britanije i Sjedinjenih država.

Renovirani hol skupštine

Fotografije e Buletinit:

Harvard-University: p. 1, 2 ; OSCE: p. 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 20, 21, 24; UNMIK-DPI: p. 6, 9; FNSt.: p. 15; UNDP: p. 18.

ASI

Newsletter

Beogradska 3238000 Priština

Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

kontakt: franklin.de-vrieze@omik.org

http://www.osce.org/kosovo

Zapažanja koja su nave-dena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili organizacije koje su partneri u IPS.